

Liet za korist delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARIE

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4006 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, priljublje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (345)
je številka
tedaj vam s prihodnje
številko našega lista po-
steče naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takej.

Stev. (No.) 344.

Chicago, Ill., 14. aprila (April) 1914.

Leto (Vol.) IX.

Iz polja delavskih bojev.

Štrajkarji v bakrenem okrožju o-
dredili referendum, ki naj od-
loči, dali se štrajk nadaljuje
ali konča. Premogariji se
pogajajo. Mati Jones
prosta.

Claumet, Mich., 10. aprila. (Izv.
poročilo.) — 8. aprila se je sešlo
okrog 40 zastopnikov krajevnih
rudarskih unij širom bakrenega
okrožja v Hancocku in sklenili
so, da naj članstvo glasuje, dali
hoče še nadaljevati štrajk ali
proglasiti boj končan za sedaj.
Splošno glasovanje se ima vršiti
v nedeljo 12. aprila in rezultat bo
znan v pondeljek opoldne. Vod-
stvo Western Federation of Min-
ers je sporočilo iz Denvera, da
se popolnoma strinja z zaključ-
kom rudarjev in karkoli rudarji
sklenejo, bo unija podpirala nji-
hovo akcijo.

Na štrajku je še okrog šest ti-
soč rudarjev, toda v očigled dej-
stvu, da mnogi štrajkarji name-
ravajo zapustiti kraj, je težavno
povedati kako dolgo bi se še mo-
gel nadaljevati boj. Res je, da
importirani srebje — zlasti Pol-
ljaki in Rusi — trumoma zapu-
ščajo Copper Country, toda druž-
ba na drugi strani delajo z vsemi
silami, da dobe iz drugih krajev
sveže stavkokaze. Rudarji so brez
malega pridobili vse, kar so za-
htevali razen priznanja unije. A-
ko pa sedaj začasno odnehajo od
te zahteve, ni še s tem rečeno, da
je princip unije za vselej pora-
žen. Boj se bo vnel znova čim ru-
darji zbero novih moči. Tisti čas
si mrtvila in grobne peresistence
napram baronom bakra, ki so vla-
dali pred stavko, so v bakrenem
okrožju mrtvi za vselej. Glaso-
vanje se bo najbrž končalo s tem,
da bo štrajk proglašen končan
— za sedaj.

Mati Jones rešena ječe.

Vrhovno sodišče v Coloradu je
zadnji četrtek na zahtevo premo-
garske unije izdalo odlok ali ta-
kozvani "habeas corpus", ki se
glasi, da morajo militaristične o-
blasti v Walsenburgu izpustiti
mater Mary Jones iz ječe. Odlok
se ima izvršiti v desetih dneh.
Splošno mnenje je, da je posegel
nekdo iz visokih krogov v Wash-
ingtonu in vplival na sodišče, da
je storilo ta korak. Silni protesti
organiziranega delavstva, ki so
bili adresirani na Washington, so
torej zopet pomagali.

PREMOGARJI SE POGAJAJO.

Konference v Illinoisu in v Ind.
Boj v Arkansasu.

Peoria, Ill. — Zastopniki premo-
garske unije in operatorjev i-
majo skupno konferenco glede pla-
čilne lestvice. Premogariji so pre-
dložili 400 zahtev in operatorji čez
300. Trajalo bo še več tednov pre-
den bodo vse zahteve obdelane in
rešena vsa vprašanja.

Bridgeport, O. — Vodstvo premo-
garske unije v 5. podokrožju
je dobilo poročilo, da štrajkajoči
premogariji se v trumah priprav-
ljajo na odhod v stari kraj ali
drugam, ker se boje, da bo štrajk
dolgo trajal. Organizatorji poziv-
ljejo premogarije, da naj stoje v
organizaciji.

Pittsburgh, Pa. — V pittsbu-
rškem okrožju počiva okrog 7000
premogarjev izmed 45.000. 14. a-
prila se vrši splošno glasovanje
glede plačilne lestvice in splošno
mnenje je, da bodo premogariji
glasovali proti štrajku.

Terre Haute, Ind. — 11. ob-
krožje premogarske unije ima tu-
kaj svojo konvencijo. Glavna toč-
ka na dnevnem redu je nova pla-
čilna lestvica.

Forth Smith, Ark. — Bache-
Denman Coal Co., katera poseduje
premogovnik v Midlandu, nedaleč
od tukaj, je skušala vpeljati od-
prto delavnico. Družba je izprla
premogarije in stlačila v jamo ne-

kaj neunistov. Unijaki premogariji
so pa 6. t. m. prikorakali do jam-
e, pregnali stražnike, podali se
v jamo in pregovorili neorganizirane
delavce, da so se jim pridru-
žili vsi do zadnjega. Odprta delav-
nica je šla po vodi.

MICHIGANSKI ŠTRAJK SE NADALJUJE?

Iz poročil, ki so prišla iz Calu-
meta in Hancocka, Mich. posna-
memo, da so rudarji, ki so v ne-
deljo imeli volitve, da odločijo a-
li naj nadaljuje štrajk, ali se vr-
nejo na delo, odločili, da ostanejo
na štrajku. Vendar ob tej uri
še ni zanesljivih poročil.

VELIKO ČUDO.

Vrhovno zvezno sodišče v Wa-
shingtonu, katero je že od nek-
daj zadnje pribežališče kapitali-
stov, je tedni potrdilo tri razsod-
be nižjih sodišč v prid delavcev.
Glasom teh razsodb mora South-
ern Railway Co. plačati \$20.000
vdovi Luthera W. Bennetta iz Al-
stona, S. C., katerega je usmrtil
vlak; dalje mora plačati Grand
Trunk Southwestern Railway
\$13.000 chikaškemu zaviraču G.
Lindseyu za izgubljeni roko in
končno je sodišče prisodilo \$10-
000 Mrs. Annie Myers, vdovi pre-
mogarja, kateri je bil ubit pred
štirimi leti v Dieckson premogoku-
pu, Allegheny County, Pa. Zadnji
znesek mora plačati Pittsburgh
Coal Co.

Zares pravo čudo!

DRHAL PRETEPLA IN DEPOR- TIRALA POPA.

Rev. dr. Otis L. Spurgeon, bap-
tistiški duhoven iz Des Moines,
Ia., in glavni tajnik organizacije
"Knights of Luther", je bil pred-
zadnji nedeljo ponoči napaden v
nekem hotelu v Denverju, Colo.
Kakih sto oseb je vdrlo v sobo,
privlekle popa na plano, posadilo
na avtomobil in drhal ga je od-
peljala 26 milj ven iz mesta, kjer
ga je neusmiljeno pretepla ter
vrгла v graben. Zdjaj leži v bolni-
šnici v Denver v kritičnem polo-
žaju.

Spurgeon je v Denveru imel ce-
lo vrsto protikatoliških predav-
vanj. To je menda razkačilo ta-
mošnje katoliške pope in nahuj-
skali so svojo drhal, da je plani-
la po njem. Drugače si ni mogoče
razlagati tega škandaloznega na-
pada. Zanimivo je tudi to, da do
danes ni bil še nihče izmed tolo-
vajske drhali aretiran.

V KRATKIH BESEDAH...

Rev. Irwin St. John Tucker,
presbiterianski pastor v Chicagi,
je zadnji nedeljo v svoji cerkvi
označil sedanji družabni sistem
tako-le:

"Danes živimo v dobi, ko se sle-
parstvo, rop in umor smatra za
čednost. Naš glavni general je ti-
sti, kateri pokolje največ ljudi;
največji advokat je tisti, ki zna
najbolj lagati in slepariti; največ-
ji javni dobrotniki so pa tisti, ki
znajo najbolj vspešno ropati del-
avske sloje. Klanjamo se zlatemu
teletu, molimo največje tatove in
poljubujemo roke visokim družab-
nim damam, ki pa v resnici niso
boljše od rejenih prasie... So-
cialna revolucija je edina reši-
tev."

Koliko je takih duhovnov?

Za mich. štrajkarje

je poslal sohr. John Močnik iz
Clinton, Ind. tajništvo J. S. Z.
\$1.85. Svoto je nabral med ta-
mošnjimi sodrugi.

ZA ČIKAŠKE SODRUGE!

V petek večer je seja socialist.
kluba št. 1. Na dnevnem redu so
važne stvari. Navzočnost vsakega
člana je torej nujna. Pridite vsi!
F. Godina, taj.

REBELI URODIRAJO NÁPRED

Boji pri San Pedro in Tampico.
Villa deportiral Špance iz
Torreona.

Glasom poročil z dne 11. t. m.
divjala je velika bitka med rebeli
in huertovci pri San Pedro de las
Colonias južno od Torreona. Fede-
ralni general Velasco, kateri je
ušel iz Torreona, je dobil nekaj
pomoči in obrnil se je nazaj proti
konstitucionalistom, ki so pod
vodstvom Hernandeza drli za
njim. Bitka je trajala tri dni in
rebeli so se že mislili umakniti,
tedaj je pa prišel Villa s 5000 mo-
žmi in dvajsetimi topovi in kone-
e je bil, da so huertovci pobeg-
nili naprej proti mestu Parras.

Huertino časopisje v Meksiko
City še danes taji, da je Torreon
padel. Tamkaj mora časopisje po-
ročati, da je Torreon še vedno v
rokah federalcev, med tem ko
Huerta pošilja v inozemstvo svo-
je "uradne vesti", da bodo nje-
gove čete vsak čas zopet osvojile
mesto.

Vroči boji se vrše tudi v Tam-
pico, ki leži na bregu atlantskega
morja. Tampico je važna morská
luka in obenem ključ do bogatih
petrolejskih vrelcev, ki so lastni
na angleških kapitalistov. Huerta
ima tamkaj par bojnih ladij,
ki branijo mesto pred prodirajo-
čimi rebeli. Strelji iz teh ladij so
zadnje dni užgali več skladišč
in nabiralnikov s petrolejem, ta-
ko da je mesto z okolico vred za-
vito v oblake smrdljivega dima.
Padec Tampica v roke konstitu-
cionalistov je vprašanje le še par
dni.

Ko je Villa osvojil Torreon,
uredil je takoj normalne razmere
v mestu. Imenoval je začasno vla-
do in ukazal trgovcem, da odpro
svoje trgovine. Obenem je izdal
ukaz, da se morajo takoj vsi
Španci seliti iz Torreona. Priza-
detih je bilo okrog 600 podanikov
Španije, ki so takoj odrinili pro-
ti Juarezu v Zed. države. Premič-
no imetje so smeli vzeti seboj, to-
da njihova zemljišča in poslopja
je pa Villa zaplenil. Drugi ino-
zemci niso bili prizadeti. Villa je
pojasnil tja svoj korak s tem, da
Španci so se posvobodili izkralji
pristaši in vohuni Huerte ter da
so najmanj zanesljivi naseljenci,
kar jih je v Meksiki. V Washing-
tonu so vsled izгона Špancev ze-
lo vznemirjeni.

Pred nekaj dnevi je prišel v
Juarez Benjamin Lagunas iz Me-
ksiko City. Lagunas je zaupnik
Carranze, kateremu je izročil res-
nične podatke glede umora dra.
Belisario Domingueza, federalne-
ga senatorja, ki je v avgustu m.
l. nenadno izginil. Dominguez je
v zbornici ostro prijel Huerto, i-
menoval ga je uzurpator in mo-
rileca ter zahteval, da mora ta-
koj odložiti predsedništvo. Ko je
pa zapustil zbornico, bil je aretir-
an in peljan v palačo Huerte. Tam-
kaj je Huerta obsul senatorja
z najgršimi psovkami in zaht-
eval, da mora v zbornici in v ča-
sopisju preklicati svoj govor in
prostiti njega (Huerto) za oproš-
enje. Dominguez je pa ponosno
odklonil rekoč, da je govoril res-
nico. Tedaj mu je Huertin prista-
ša dr. Urrutia, ki je bil navzoč,
zasadil votlo iglo v telo in vbriz-
gnil strup. Dominguez je padel v
nezavest in v tistem trenutku je
Huerta potegnil nož in odrezal se-
natorju jezik s korenom v grlu.
Nato je dr. Urrutia nesrečneža
zopet obudil k zavesti in Huerta
se je divje režal, češ zdaj naj pa
le še govori proti njemu. Doming-
uez se je dvignil v silnih mukah
in pljunil polna usta krvi Huerti
v obraz, pa kar je Victor Huerta,
tiranov sin, potegnil revolver in
ustrelil senatorja v čelo, kateri se
je zgrudil mrtev.

Mladi Huerta je že prejel pla-
čilo za ta ostudni umor. Obležal
je mrtev na ulicah Torreona, kjer
se je boril s federalci proti Villi
predzadnji teden.

ROCKEFELLERJEV SIN "NE ZNA NIČ", KAJ SE GODI V COLORADU.

Povedal je kongresnemu komite-
ju, da on zaupa svojim delo-
vodjem, a za drugo se ne
briga.

John D. Rockefeller mlajši, sin
starega milijarderja, sociolog in fi-
lozof, dedič milionov in direktor
Colorado Fuel & Iron družbe, ka-
tera poseduje največ premogoku-
pov v južnem Coloradu, kjer že
pol leta traja štrajk, je bil 6. aprila
pred kongresnim komitejem v
Washingtonu, ki nadaljuje s pre-
iskavo coloradske stavke.

"Kaj ste storili v svrhu konča-
nja astavke v Coloradu?" je bil
vprašan John D. mlajši.

"Jaz — prav nič!" odgovoril
je. "Jaz popolnoma zaupam delo-
vodjem, ki imajo premogokope v
rokah in kar oni storijo, je nam
prav."

Ko ga je kongresnik Foster
vprašal če odobrava krvolitje in
ostale bestialnosti, ki jih izvršu-
jejo njegovi zaupni upravitelji
premogovih jam, odgovoril je
Rockefeller, da nič ne zna o tem.
On ne zna, kakšne plače so imeli
premogariji, ne zna, da so bile na-
bavljene strojne puške in privatni
detektivi proti štrajkarjem, ne
zna, da je bila milica pozvana nad
premogarije — čisto "nič ne zna"
pod milim bogom, kaj se godi v
Coloradu, edino to zna, da so pre-
mogokopi lani plačali več divi-
dende kakor letos in to je slabo,
zelo slabo zanj in za njegove so-
lastnike!

"Ali ste Vi torej direktor iz sla-
meje eunj?" vprašal ga je komi-
tej.

"Nak! Mislim, da nisem" —
odvrnil je malo užaljen. "Moje
mnenje je, da imamo sposobne
ljudi v Coloradu, ki vidijo naš
business, a za drugo se ne brigam."

Foster: "Vi ste se nekoč zani-
mali za belo suženjstvo v New
Yorku in bili ste član veleporote,
ki je to stvar preiskavala. Ali ne
smatrate, da bi bila Vaša dolžnost
če bi posvetili nekaj osebne paz-
nosti tudi v tem štrajku in se sa-
mi prepričali o stvareh, o katerih
pravite da nič ne znate?"

Rockefeller: "Dovolite mi, da
Vam pojasnim, da v slučaju pre-
iskavanja belega suženjstva
jaz nisem osebno preiskaval ničesar,
pač pa sem najel najboljšo
ljudi, ki so v mojem imenu vodili
preiskavo."

Dalje je rekel Rockefeller, da
po njegovem mnenju sta deloda-
jalec in delavec "prijatelja" in
da se morata zadržati po "prijat-
eljsko" ter da "svobodni ameri-
ški državljani sme prebrati delo
in delodajalca kadar hoče in kjer
hoče."

Ker pa Rockefeller na celi črti
nič ne zna — ne more garantirati
niti za to zadnjo trditve, dali je
res tako!

Končno je izjavil mladi Rocke-
feller, da njegov stari poseduje
okrog 40% vseh delnic Colorado
Fuel & Iron družbe in da bo raj-
ši zapravljal vso to lastnino do ce-
nta, kakor pa da bi sedanji delavec
— srebje — zgubili "pravico do
dela, kjerkoli hočejo delati". S
tem je sin milijarderja povedal,
da on podpira vsa grozodejstva v
Coloradu in da rajši zapravi mi-
lione, kakor da bi priznal premo-
garsko organizacijo.

Denver, Colo., 6. aprila. — Ko-
zaki na konjih, kolikor jih je še
ostalo v premogarskem okrožju,
razjarjeni in pobesneli vsled raz-
kritja njih nasilja pred kongres-
nim komitejem, se hočejo zdaj
maščevati nad ubogimi štrajkarji.
Skoraj vsako noč napadajo šoto-
rišča štrajkarjev in streljajo iz
strojnih pušk, tako da zadnji ne
morejo spati vsled strahu. Zadnji
teden so štirje miličarji oropali
salun v Suffieldu in potem stre-
ljali kot divjaki v bližini stavkar-
skih šotorišč.

— Kranjski Janez kot urednik.

Odkar je Kranjski Janez postal
urednik A. S., je storil obljubo,
da uniči socializem. V sredstvih
seveda ni izbirčen. Laž, obreko-
vanje, ponosno trkanje po prsih,
da je mnogo let hodil v šolo in
dokončal visoko šolo so sredstva,
s katerimi je do sedaj skušal in-
ponirati svojim "bravcem". Stev.
38 A. S. z dne 8. aprila dokazuje,
da Kranjski Janez ni mnogo do-
segel pri svojih "bravcih" s ta-
kimi sredstvi. Segati je začel po
tiskarskih škratih, da bo norcem
dokazal, da je res učen mož, ka-
keršnega ni na svetu.

"Proletarec" z dne 24. marca,
štev. 341, je prinesel naslednjo
notico:

— Kranjski Janez je dober
zgodovinar. V vsaki številki svo-
jega "lajbžurnala" se potrka po
prsih in zavpije, kakor fant, ki
kliče na korajžo: "To je zapisal
zgodovinar N. N. ovržite sociali-
sti, brezverci, svobodomisleci
itd.?" — Janez je tiho! Prelistaj
zgodovino papežev države, v ka-
teri je "sveti humbug" v Rimu
imel prvo besedo v posvetnih in
veskih stvareh, in prepričaj se
boš, da "sveti humbug" kot na-
mestnik človekoljubnega Krista
ni storil prav nič, da bi si zbol-
šal gospodarski položaj zatiranih
in izkoriščanih slojev. V zgo-
dovini boš lahko našel, da je "sveti
humbug" — Sikst IX. bivši fran-
ciškanski menih, uvedel sv. inkvi-
zicijo v Španiji in oskrnil "božje
kraljestvo" na zemlji z nepotiz-
mom in simonijo. "Sveti humbug"
— Sikst štev. 4. je celo ustano-
vil prve hiše greha v "av." me-
stu — Rimu. Ali ni res tako? Od-
govori Kranjski Janez!

Na to notico je Kranjski Janez,
vleučeni zgodovinar, odgovoril z
dne 8. aprila v A. S.:

"Proletarec" kot zgodovinar.
Vleučeni in nezmotljivi "Prole-
tarec" poroča v 341. št. da je pa-
pež Sikst IX., bivši frančiškanski
menih uvedel sv. inkvizicijo v
Španiji itd. Toda zgodovina, ki
ni rudeče pofarbana, pozna samo
pet papežev tega imena. Sikst I.
(117—125), Sikst II. (257—258),
Sikst III. (432—440), Sikst IV.
(1471—1484), Sikst V. (1585—
1590). That's all! Ker Sikst IX.
ni nikdar bilo, torej ni mogel u-
peljati inkvizicije, ker torej ni
upeljal inkvizicije, sledi iz tega,
da se je "Proletarec" debelo zla-
gal kakor navadno. Bogue, kje je
"Proletarec" dobil devet Sikstov!
Morebiti so to socialistični pa-
peži! Da bode socialistični pa-
peži upeljal najhujšo inkvizicijo,
to pa radi verjamemo, saj že ru-
deči majčkenci generalčki v Chi-
cagi izvršujejo inkvizicijo nad
sodrugi napr. nad Mahnetom, mil-
wauškimi socialisti itd."

Janez ne boš se izmuznil! Ako
si čital tiskarskega škrata, si ne-
koliko nižje razločno čital, da gre
za sv. humbug — Siksta številko
štiri in ne številko devet. Ako si
zadnjič čital notico le do tiskar-
skega škrata, kar daje vsakemu
uredniku, ki hoče biti duhovit, ze-
lo slabo spričevalo, se potrdi se-
daj in prečitaj jo do zadnje vrst-
tice in odgovori, da te ne bomo
smatrali za sramoto vseh uredni-
kov pri katoliških listih.

Janez! Difficile est satiram non
scribere!

Ali je socializem za nič?

Ameriški polkovnik McClure,
časnikar, književnik in svetovno
poznani študent občinskih uprav,
je imel pred kratkem predavanje
v Steubenville, O., kjer ga je eden
izmed poslušalcev uprašal, kakšen
upliv ima socialistična propagan-
da v Nemčiji na občinske uprave.
Na to je odgovoril McClure slede-
če: "Največji in najbolj vpliv.
Brez socialistične propagan-
de, bi nemški narod ne imel tako visokih
idealov o napredku." McClure ni
socialist: priznal je to samo res-
nici na ljubo.

Vspehi zadnjih volitev.

Nad 10,000 žensk glasovalo za so-
cialiste v Chicagi. Mestni
pravdnik izvoljen v Mil-
waukee. Narast gla-
sov vsepovzod.

Zadnji terek so ženske prvič
volile v Chicagi in v mnogih dru-
gih mestih države Illinois. Rezul-
tat je bil, da je socialistična
stranka v Chicagi dobila čez 10-
000 glasov več. To je vsekakor
lep korak. Vseh socialističnih gla-
sov je bilo v Chicagi po prvem,
neuradnem štetju 39,321. Največ
glasov je dobil sodrug John C.
Kennedy, aldermanski kandidat v
27. wardi, namreč 6548 in njegov
nasprotnik je izvoljen z večino le
149 glasov. V tej wardi bo stranka
najbrž zahtevala ponovno
štetje glasov, ker brez dvoma so
našega kandidata — kot po nava-
di — zopet oleparili za več sto
glasov. Izmed devetih žensk, ki
so kandidirale, ni bila nobena iz-
voljena. V splošnem so prodrli
demokratje. Predloga za "sub-
way" ali podulčno železnico je
porazena. Ravnotako je propadel
"Municipal Court Act" in propa-
da je cela vrsta bondov, kar
je prav.

Z volilnim izidom v Chicagi
smo popolnoma zadovoljni.

IZID V MILWAUKEE.

Volitve v Milwaukee so izpa-
dele tako kakor je bilo v danih
razmerah pričakovati. Izvoljen je
"nestrankar" Bading s 37,434
glasovi, sohr. Seidel je dobil 27-
122 glasov. Badingova večina je
padla od zadnjih volitev za več
kot 4000 glasov. Izvoljenih pa je
devet socialističnih aldermanov—
8 iz ward in eden "at large" —
in sodrug Daniel W. Hoan je po-
novno izvoljen mestnim pravdni-
kom z 32,163 glasovi, kar je več
kakor je še kdaj dobil kateri so-
cialistični kandidat v Milwaukee.
Dalje so izvoljeni trije socialisti
v County Board, tako da je zdaj
pet soc. supervizorjev.

V očigled združeni sovražni si-
li, kljub divji in umazani kampa-
nji, ki so jo vodili lokalni kapita-
listi pod bandom "nestrankar-
stva" proti zavednemu delavstvu,
so milwauški sodrugi izvojevali
dosti lepe vspehe. Kapitalistična
stranka je imela na razpolago
devet dnevnik časopisov, imela je
milione dolarjev in imela je na
svoji strani vse, kar je korupira-
nega in nazadnjaškega — a kljub
temu je spravila borih osem tisoč
glasov večine. To dokazuje, da
je zmaga kapitalistov silno piška-
va. Še par let in delavci bodo en-
krat za vselej strli nasprotnike v
Milwaukee.

Lep napredek v Butte.

V Butte, Mont., kjer delavci
gospodarijo že štiri leta, so bile
mestne volitve 6. aprila. Sociali-
sti so dobili tri nadaljne alder-
manske sedeže in zdaj imajo po-
polnō kontrolo nad mestnim zborom.
Zmagali so kljub temu, da
so rudniške družbe zabranile
mnogim rudarjem iti iz dela na
volišče.

V Missoula, Mont., sta izvolje-
na dva socialisti v mestni zbor.

Vspehi drugod.

V Girardu, Kans., je združena
sila demokratov in republikancev
porazila sedanjega župana, so-
druga H. P. Houghtona. Dobil je
467 glasov, njegov nasprotnik H.
E. Sauer pa 639. Pred tremi leti
je Houghton zmagal proti dvema
nasprotnikom s 314 glasovi. Gla-
sovi so torej narasli za 34 odstot-
kov.

Gordon Demarest, socialistični
kandidat za kongresnika v poseb-
nih volitvah v 7. volilnem okra-
ju v New Jersey, je dobil 5503
glasove, kolikor ni dobil še noben
kandidat naše stranke v tistem
kraju.

IZ NASELBIN.

Piney Fork, O., 8. aprila 1914.

Cenj. uredništvo "Proletarec".

Le malo se kaj poroča o premo-garski situaciji, katera je osobito tukaj v Ohio jako na kritičnem rešetju. Medtem, ko so operatorji zadovoljni nadaljevati z delom po raznih distriktih pod starimi pogoji, so nam naši pozapri rove, ker ne marajo priznati nove po-stave, na kateri mora premog po-pravi biti tehtan, kot gre na mre-žo. Napovedali so skrajni boj, ter vložili priziv na najvišje sodišče, kjer upajo, da bo nova postava proglašena neustavna, kar seve-da ni dvomiti, kajti ta sede njih dobri kapitalistični bratci. Raz-glas iz gl. stana, oziroma Policy-Committee od U. M. W. of A., da naj nadaljujemo z delom pod prejšnjo pogodbo, je zadel po raz-nih lokalih na velik odpor. Več krajevnih organizacij odločno za-hteva, da naj odstopi ves sedanjí odbor, kateri pa po mojem mne-nju ni zakrivil prav nič, marveč je isto storil v smislu resolucije, katero je sprejela zadnja konven-cija. Omenjena resolucija nareku-je: ne proglašati štrajka, dokler je kaj upanja za sporazum, tudi ne ostaviti dela iz razloga, ker se tako da prilika neunijskim pre-mogovnikom, da prevzamejo naša naročila. Nikdo ni slutil, da bo le ta ukrep povzročil toliko pregla-vice. Stvar je tako zamotana, da se je bati cepljenja organizacije. Nekateri rovi po raznih distriktih obratujejo s polno paro, medtem ko drugi stavkajo kar na svojo pest. Tam pa tam se prigode tudi izgredi, ki niso brez posledice. Pri-rejajo se shodi, na katerih pa ljudstvo ne pusti govoriti svojim uradnikom. V slednjem smo pri nas na boljsem, zborovanja se vrše povsem mirno. Tam in tu kakšen ignorant ali pa družbin pristaš blekne, da so unijiski uradniki kri-ivi, ker se ne dela. Jaz pa rečem, da je trg prenapolnjen s premo-gom, ter se mora isti najprvo iz-črpati, drugič pa, ker premogarji v neunijskih okrajih — katerih je toliko kot organiziranih — v teh časih (ko je šla prosperiteta v kot spat), lahko vzdržijo ameriški trg s potrebnim premogom. Še nekaj imam omeniti, kar vsak trezno-misleč kritizira. Ko je bilo vstav-ljeno delo, se jih je veliko izselilo — skoro sami samei — v neunijs-ke okraje za delom kjer, jih bosje z odprtimi rokami spreje-majo, da lažje splojnijo naročila, ki bi jih naobratno lahko unijeli.

Stavim, da se bodo ti nepridi-pravi takoj vrnili, ko bode uveljavljena nova lestvica. Kot sem informiran, bode v tem slučaju vsak moral znova plačati vstopni-no ter povrh še kazni. Toraj pri-zadeti, pozor! V enem tednu brez-delnosti se je od tukaj izselilo že eno tretjino ljudstva, katerih ve-čina se gotovo vrne. V ostalem se tukajšnje prebivalstvo drži bolj starih nazorov. Izvzeti moram Italijane in nekaj Slovencev, ki se vsaj deloma zavedajo, ter spo-znavajo današnji gnjili sistem.

List "Proletarec", lastnina slo-venskih delavcev, organiziranih v Jugosl. Soc. Zvezi, je tukaj častno zastopan, med tem ko najdem sa-mo dva new-yorska klučka: Kon-dov list, svobodaško glasilo, pa ravno umira pri nas.

Ko se zopet odpre delo, treba bo iti na delo za našo lastno tiskarno. Proletarčeva armada in prijatelji gibanja za osvoboditev iz pod ka-pitalističnega jarma se bodo gotovo tudi v tem oziru skazali po-žrtvovalnim. Proletarec vodi ve-liko fondov, kakor za michiganski štrajk, coloradski štrajk, za o-brambo nesrečnega Erjavca, po-šiljanje lista brezplačno štrajkar-jem v Michigan, lastno tiskarno i. dr. vse edinole za interese delav-stva. Če bi že to bila fetišarija, kaj še le potem moramo nazivati, ako svobodaški kupijo eni privatni ose-bi tiskarski stroj, ali pa verniki postavijo kakšnemu pritepenemu farju ovčji hlev, kjer pri obeh je le po ena oseba zainteresirana. Mislim, da je s tem dovolj pove-dano.

Omenil sem to, ker se zadnji čas sem in tje kakšen svobodaš s svojo pametjo krega, ker ne ve, kam da v resnici pripada; sicer pa upam, da bode tranka tudi v tem oziru uvedla boljši red, ter disciplino. Sodrug Petriču pa priznam vso zaupanje, ker se že toliko let žrtvuje za stranko in to

za nobeno masno plačo. Naj se ne zmeša za polena, ki po večini prilete od puhloglavežev, kateri o zgodovini ameriških Slovencev zadnjih 10 let nič ne vedo, oziroma nočejo o nji nič slišati. Sodru-gi, slov. delavci! Naprej za last-no tiskarno!

Salečan.

Imperial, Pa.

Uredništvo Proletarec: — Priloženo Vam pošiljam enega novega naročnika. Poslal bi jih več, pa so slabo dela. Nekaj je pa še tacihi, ki spe spanje pravične-ga. Ampak vsak dan se zbuja in dolgo ne bo, ko bo odklenalo vsa-kovrstnim sleparjem.

V marecu smo izgubili iz naše srdece dva člana: enega od S. N. P. J., drugega pa od J. S. K. J. Pogreb je bil seveda cerkven. Ko so prišli člani iz cerkve, so se je-zili, ker jim je poljski pop zabe-lil ceremonije. Plačali niso nič manj ko \$32.00. Pop je dejal, da je še premalo računat. Well, ima čisto prav, po kaj ga pa potrebu-jejo? — Ranjki ga gotovo ni po-treboval, kdor ga pa potrebuje, naj ga plača.

Ignac Murshetz.

Electric-Aldridge, Mont.

Cenj. uredništvo Proletarec: — Prosim odstopite malo prostora v našem priljubljenem Prole-tarecu, da sporočam o tukajšnjih razmerah.

Zima, ki je bila letos nenavadno prijetna, gre h koncu. Pozimi je tukaj dol geas. Ali po-magati si znamo pregnati ta dolg čas z naprednimi listi. Velik pripomoček v tem je bil tudi letos zlasti Proletarec, ki se je zadnji čas prav krepko razvil v tem kra-ju. Proletarec prinese v resnici mnogo poučnega čtiva za delavca. Da bi le skoraj postal že dnevnik.

Z delavskimi razmerami se ne morem kaj posebno pohvaliti. Tu-kaj že ne delamo od leta 1910. Takrat nam je premogarska družba Montana Coal & Cocks Co. usta-vila delo in nič plačala. Bilo je okrog 400 delavcev, ki so izgubili delo in poleg tega še dvomesčno plačo. Nihče ni dobil od tega niti centa. To je bilo plačilo premogov-ih baronov delavcem, ki so jim spravljali na kup profit. Eni del-avci — "suckerji" so to pošteno zaslužili. Čitam dopise o michi-ganskem in coloradskem štrajku in vidim, da imajo kapitalisti tudi tamkaj take "suckerje".

Če bi delavci le že skoraj spo-znali, da s takim postopanjem ško dujejo sami sebi in drugim, pa bi bilo boljše na svetu.

Končno pozdrav vsem zavednim proletarcem, tebi list pa mnogo novih čitateljev in naročnikov.

Ant. Goričar.

Gunn, Wyo.

A. Voučko, zastopnik Glas Svobode v Livingstonu, Ill. nekaj odgovora.

Dragi rojak: Nisem mislil, da boš ti moj dopis tako tolmačil, kakor si ga; saj v njemu vendar ni bilo nič drugega kakor gola resnica. Pri tem se pa ni šlo prav nič za te, kaj se torej spodbijaš in stresaš svoje jezice na me? — Praviš, da si zastopnik Glas Svobode. Well, ali misliš, da si sam. Teh je še več, pa to se vendar ne upa nihče reči, da to ni resnica kar sem pisal v Proletarecu. Samo ti hoješ biti nekakšna izjema. Tudi jaz bi bil lahko zastopnik G. S., ampak nisem hotel biti. Rekel boš: zakaj? Takoj ti povem: Ob času Taftove kandidature sem bil v Superior, Wyo., in sem bil naročnik G. S. Kar dobim enkrat list in berem priporočilo, naj delavci volijo debelega Tafta, republi-kanca. Meni se to ni dopadlo — in dopadlo se ni mnogim našim zavednim rojakom v Superior. Takoj sem pisal upravništvu G. S., da mi ustavijo list, vzlic temu da sem imel še naročnino plačano. Ali od teh nisem bil sam, bilo jih je več.

Če mi A. Voučko dokaže, da G. S. ni storil tega, ali da je bil morda Taft socialistični kandid-at, sem pripravljen vse preklica-ti, kar sem pisal v predzadnji šte-vilki Proletarec. Če pa Voučko tega ne dokaže, mu pa jaz frazo lažnjivec, s katero me je počastil, vržem z obrestmi v obraz.

Pa če nekaj. Jaz sem G.S. vprašal, kam je šlo tistega pol dopi-

sa v katerem sem mislil zagovar-jati združenje naprednih jedrot in zvez. Voučko povej torej ti, če neče tvoj boss, kaj se je zgodilo z drugo polovico dopisa? Vem, da ti ne boš nič povedal, ker ti nimaš druge dolžnosti pri G. S., kakor da daš za linotype in zagovarjaš privatno torbo. Pojdi enkrat v uredništvo G. S. pa skušaj kaj ko-mandirati, videl boš, kako hitro se boš iznašel na ulici in skušal načelo svobodomiselnosti. — Veš kaj Voučko, ti si eden izmed ti-stih, katere resnica v oči bode. Ne poznam te osebno in te tudi izzi-val nisem, ker s teboj vendar ni-sem imel nobenega opravka. Ker si se pa v me spodbil, ti po-vem; da moraš biti prav velika duševna revca. V bodoče se bri-gaj le za se, če se že nečeš za or-ganizirano delo, boš več koristil človeštvu, kakor pa če delaš brez-plačno reklamo političnim ske-bom! — Ostalo sodbo glede Proletarec pa kar svobodno prepu-stiš njegovim čitateljem.

Podtikanje, da dopis ni moj, me prav nič ne vznemirja. Dopise pač nikjer bolj ne klanfajo in po svoje ne zavijajo kakor pri Glas Svobode!

To naj bo za enga Voučka do-vojl!

Frank Tomine.

Aurora, Minn.

Zadnje čase je opažati v preda-lih "Glas Svobode" dokaj napa-danja na posamezne sodruge in na Proletarec, ki je glasilo slov. sekcije Jugosl. Soc. Zveze. V zad-nji številki "Glas Svobode" pre-sega že vse meje dostojnosti dopi-snik iz Livingstona, Ill. Vede se skrajno arogantno proti sodr. Fr. Tomincu, ker je nekoliko počesal samopašne zdražbarje okoli ime-novanega lista. Gospodje! ne vti-kajte parkljev v naš list Proleta-rec in ne rujte v delavsko organi-zacijo. Poznamo predobro do dna Vase pohlepnost po nadvladji. Za čeli ste sejati prepri, ali želi bo-ste vihar — ako hitro ne prene-hate z vašo nadutostjo. Spomnite se na fiasko "Glas Naroda", ki se je bil predznil obrekovati čez socializem, ko je bil pripoznan na 5. konvenciji S. N. P. J. Rez-ultat je bil, da je zgubil precej naročnikov. Si morebiti domišlja-te, da se z vami nemore ravno ta-ko zgoditi? By George, no, Voučko! Ti pišeš, da "Glas Svobode" prekaša daleč našega Proletarec s svojimi vsestranskimi delavski-mi članki in čtivom, in da bi bil velik greh, če bi se ga primerjalo s Proletarcem, ki je še sto let od-zadej. — O, ironija! Prav po ži-dovsko svobodomiselno si skrup-ual oni dopis, zato, ker nisi pogle-dal malo nazaj v oni čas predsed-niških volitev, kako je tisti list, katerega ti povzdiguješ nad Proletarec, hvalil izjemalce republi-kance in jih priporočal delavcem. Ako hočete imeti dosti kruha, vo-lite jih, le oni vam ga bodo dali, nam se pod njihovo vladjo dobro gidi itd., itd. Mar li je Proletarec tudi tako delal kot tvoj ideal "G. S." kaj? Je-li kedaj odstopil od delavskih principov in se obračal po vetru, po dnevnem kurzu? O Voučko, zares hud delavski list je to, ki tako piše; ta bo izobrazil delavski sloj! in ga izpeljal iz mezdne sužnosti. Pobaka! si ga, kaj ne? Pa kaj zato, saj ni še vse zamujeno in se lahko še vse popravi. S takim dopisovanjem na klin, pa dreto in smolo rajši v ro-ke... Prav ima neki sodrug in prijatelj moj v Milwaukee, ko mi je predčasno zatrajeval, da "Glas Svobode" več škoduje delavski

stvari kakor pa prismojeni "Ame-rikanski Slovence". Na moje vprašanje, zakaj, mi odgovori: za-to, ker Amerikanezarja že vsako pozna; tega aristokrata pa, ki se skriva pod svobodomiselnim imenom, pa ne; in šele sedaj spre-vidim, da je imel prav. Navseza-dnje pa, ako bo "Glas Svobode" nadaljeval s tako taktiko in ne bode hitro opustil take napade na našega "Proletarec", primoran bom opustiti biti še v nadalje naročnik na "Glas Svobode", pa ne samo jaz, temveč večina čita-teljev Proletarec. Sodrug širom Amerike! Agitirajmo od sedaj v naprej samo le za Proletarec in ne več tudi za gada, da čimpreje pridemo do dnevnika, ker potem nam ne bo potreba podpirati nam sovražnih listov.

John Balthazar Mihelich,
Box 141 Aurora, Minn.

RESOLUCIJA

sprejeta na javnem shodu mil-wauških društev, spadajočih pod S. N. P. J., S. S. P. Z. in S. D. P. Z., dne 5. aprila 1914, glede zdru-žitve slovenskih svobodomiselnih podpornih organizacij.

Priljubljeni odbor milwauških društev št. 24 S. S. P. Z., št. 16 S. N. P. J., št. 64 S. D. P. Z., št. 111 S. S. P. Z., št. 192 S. N. P. J. in št. 50 S. S. P. Z., je sklical na dan 5. aprila 1914 ob 3. uri pop. javen shod, na katerem se je razpravlja-lo o načinu združenja zgoraj o-menjenih organizacij. Navzoči zborovalci so nato sprejeli sledečo RESOLUCIJO:

1.) Uvažujoč eminentno važnost spojitve v ekonomskem in moral-nem oziru, se na shodu zbrani člani in članice tukajšnjih naprednih društev, ki pridejo pri združitvi v poštev, izrečejo v principu brez-pogojno za združenje.

2.) Združitev ali spojitvev pa naj se izvrši lojalno, za vse priza-dete organizacije častno in enako-pravno, to pa iz razloga, da se od-pravijo vsi predsodki o "podjar-mlejnju" in "ponižanju", ki vsled jako nesrečno izbranega iz-raza "priklonitev" begajo in po nepotrebnem razburjajo članstvo po naselbinah in spravljajo ravo zaraditve celo akcije združe-nja v nevarnost. Radi oslovse sence je nastalo že mnogo za obe strani uničujočih preprirov; po-trebno je torej, da se odločilni faktorji t. j. pripravljalni odbor za združenje da voditi pri svojem delu ne samo od "praktičnih" nagibov, pač pa tudi od javnega mnenja članstva, ki ima zadnjo odločilno besedo v tej stvari. — V popolni, vsestranski enakopravnosti temelječa "častna" zdru-žitev vendar ni tako komplcirana in spojena s takimi zaprekami, kakor jo nekateri javnosti slika-jo; na pr., da bi se moralo prej razpustiti vse organizacije hkrati, predno bi še bila (vsaj for-malno) "ustanovljena nova orga-nizacija"; da bi organizacije ni-komur ne mogle izročiti svojega premoženja, in da se je bati, da ga kdo odnese; da bi se ne moglo izplačevati bolniške podpore za časa "brezvladja"; da bi bili vsi člani oropani vseh pravic, ki so si jih v teku časa pridobili pri svojih organizacijah; ter da bi vsled razpustitve vseh organizacij hkrati sploh nastale take zmešn-ja-ve, da bi jih bilo treba celo leto urejevati; — vse to pa so sami prazni strahovi, brez najmanjše realne podlage. Po naših mislih in po našem trdnem prepričanju bi se za vse prizadete organizacije enakopravna združitev dala izvr-

šiti najlažje in najenostavnejše na ta-le način:

a. Pripravljalni odbor za združen-je, izvoljen na skupni konferen-ciji meseca januarja t. l. v Chi-cagi, naj čimpreje, sigurno pa še v tem letu, skliče skupno konvencijo vseh podpornih or-ganizacij, ki pridejo pri zdru-žitvi v poštev, in sicer na kraj in čas, ki ga bo članstvo vseh organizacij odločilo potem splošnega glasovanja. Ta skupna konvencija naj se smatra kot iz-redna konvencija vsake posa-mezne organizacije, ki pa zbu-rujejo skupno.

b. Na skupni konvenciji naj se izdelajo ali sprejmejo pravila za novo, združeno organizacijo, (lahko se tudi sprejmejo pravi-la kake že obstoječe organiza-cije, seveda s potrebnimi zbolj-šavami in spremembami, ako bi bilo to umestno); pri tem se do-loči tudi ime novi organizaciji in objednem reši vprašanje, bo-li treba to združitev več že ob-stoječih organizacij nanovo in-korporirati, ali pa naj morda o-stane v veljavi inkorporacija ene ali druge organizacije, ki so se spojile v eno celoto, in se preskrbi v tej inkorporaciji le potrebni dodatek glede eventu-alno spremenjenega imena. Ko se je na skupni konvenciji izvo-lil glavni odbor za novo, zdru-ženo organizacijo, ter določil čas, kedaj isti v smislu spreje-tih pravil prične s svojim poslo-vanjem. — je s tem formalni del združenja končan, in nobe-na državna oblast in noben za-kon ne zabranjuje take zdru-žitve.

c. Do izvršene faktične spojitve, t. j. do onega dne, ko prevza-me v smislu na skupni konven-ciji sprejetih pravil poslovanje novi glavni odbor za vse zdru-žene organizacije, pa posluje vsaka teh organizacij po svojih dosedanjih pravilih popolnoma samostojno, brez ozira na že končano formalno združenje.

d. Z istim dnem, ko prevzame urad-ne posle novi glavni odbor imenom vseh združenih organi-zacij, ustavijo svoje uradovan-je vse stare organizacije ter prenehajo eksistirati kot take, t. j. kot samostojne korporaci-je. Predaja uradov in premože-nja od strani dosedanjih orga-nizacij novemu skupnemu glav-nemu odboru se izvrši na isti na-čin, kakor izročijo svoje urade in premoženje stari glavni od-borniki te ali druge organizaci-je svojim na konvenciji izvo-ljenim naslednikom. — S to od-odajo uradov in premoženja ter s pričetkom poslovanja novega glavnega odbora pa je dokon-čana tudi faktična stran zdru-ženja, in sicer brez velikih cere-monij, brez nevarnosti za "a-narhijo" in s to združenjem eno-letnih zmešnjav, in brez nevar-nosti, da bi kdo — blagajne odnesel!

e. Vprašanje radi eventualno po-trebne nove inkorporacije in s to združenih stroškov, nadalje glede izruče tisočakov, ki bi bili izgubljeni v raznih zastavah, gumbih, tiskovinah etc. etc., je z ozirom velikanski pomen zdru-ženja tako malenkostno, da sploh ne more priti v poštev pri onih, ki resno mislijo na zdru-ženje. Istotako je v času, ko se gre za enakopravno spojitve bratskih organizacij v eno celo-to, nekvificirano naglaševanje o "največji" in "najboga-tejši" jednoti, kar razodeva ne-kakšen napuh dotičnih oseb.

3.) Z ozirom na vse zgoraj na-vedeno se shod nikakor ne strinja s početjem nekaternikov, ki an v svoji slepi domišljivosti, ali pa v svoji nevednosti, ali pa iz sebičnih nagibov razburjajo in begajo članstvo z nejasnimi pojmi in ne-resničnimi dejstvi ter z napač-nimi premisami skušajo vzbuditi v članstvu prepričanje, da se tukaj gre za nekako "podjarmljenje" a ne za enakopravno združenje.

4.) Na javnem shodu zbrani člani omenjenih milwauških društev apelirajo na pripravljalni odbor za združenje, da delujejo v zgo-raj označenem smislu, da svoje priprave za konvencijo pospešijo, ter da od časa do časa oficijelno obveščajo javnost o svojih toza-devnih uspehih.

5.) Ravnotako pozivamo tudi društva po drugih naselbinah, da sklicujejo javne shode ter v spre-jetih resolucijah povedo svoje mnenje o združenju, da se na ta način še pred konvencijo razbi-

strijo pojmi in se obvaruje dele-gate, ki bodo poslani na konven-cijo, pred nevarnostjo, da bi po-stali v rokah kake klike le slepo orodje. Ravno zaraditvega pa je tudi največje važnosti, da si dru-štva izvolijo za svoje delegate ta-ke člane, ki bodo popolnoma kos svoji nalogi, in da ne bodo na konvenciji samo kimali, kar bodo drugi rekli. Nadalje je potrebno, da pošlje vsako društvo brez iz-jeme svoje delegate na konvenci-jo, kolikor mu jih po obstoječih pravilih pač gre.

6.) Ta resolucija se naj pošlje v objavo Glasilu S. N. P. J., Glasu Svobode in Proletarecu.

John Kalan I. r.,

predsednik shoda

Ferdo Glojek I. r.,

zapisnikar.

Springfield, Ill.

Z dnem 1. aprila smo začeli pre-mogarji v tem kraju počivati z delom za nedoleno čas. Ne svetu-jem torej nobenemu hoditi semkaj za delom. Kadar se delavske raz-mere obrnejo na boljše, bodeš že poročal. — Omenim naj tudi, da je Soc. pev. dr. "Naprej" prire-dilo dne 1. aprila veselico, ki se je jako dobro obnesla ter se za nekaj časa ni treba bati, da bi se društvene blagajne lotila sušica. Izrekamo iskreno zahvalo vsem tistim, ki so se udeležili veselice in s svojo navzočnostjo pripomeli do večjega uspeha. Posebno se zahvalimo sodr. iz Virdna, Ill. ter nemškemu pevskemu zboru "Vor-wärts", kateri se je korporativno udeležil naše veselice. Vsi razli-čni narodi, tukaj živeči so pokazali, da se zanimajo za naš napre-dek. Torej še enkrat — hvala!

Soc. pozdrav!

ODBOR.

Pittsburgh, Pa.

Jugosl. soc. klub št. 131, se tem potom zahvaljuje vsem na javnem shodu dne 29. marca sode-lujočim sodrugom govornikom in slov. pevskemu društvu "Preše-ren", katero je častno rešilo svo-je vloge, zakar je tudi od zbrane-ga občinstva zelo splošno priznan-je.

Vsi govorniki — sodrugi: Fr. Smoleč, Al. Selter in L. Gorjup—so z svojim nastopom naredili dober utis. Vsakemu posameznemu je sledil živahen aplavz.

Nastop organizatorja co-opera-tivnih trgovin Jos. C. Kane, je zbudil precej zanimanja za za-druženost.

V splošnem je bil shod nepri-čakovano dobro obiskan, kar ka-že, da se je pričelo tukajšnje slo-vensko delavstvo zanimati za so-cialistično gibanje.

Spomnili smo se tudi michigan-skih štrajkarjev. Nakolektalo se je v to svrhu vsota \$11.31 (Kar pa bo še na posebnem mestu ozna-čeno, ker pobirajo naši sodrugi prispevke na pobiralne pole in se skupna vsota vpošlje na pristojno mesto.)

Pred shodom se je govorilo, da nas tudi naši nasprotniki poseti-jo — u svrhu ugovarjanja. — Ob času shoda pa so ti punaki menda ostali doma — ali jim je pa po-gum v hlače zlezel — kajti na po-ziv se ni nikdo oglasil.

Po zanimanju navzočih sodeč, upamo, da bode prihodnji jednaki shod še boljše obiskan.

Ta shod je pokazal, da je obsta-nek in napredek tukajšnega klu-ba zasiguran.

Za klub št. 131,

B. Novak, tajnik.

— Kruta obsodba. Odgovorni urednik sarajevskega socialistič-nega lista "Glas Slobode", Hri-safovič je bil obsoben pred sara-jevskim okrožnim sodiščem na tri mesečno ječo zaradi hujskanja. Hujskanje je zakrivil s tem, ker je bil priobčil "Glas Slobode" govor češkega socialističnega državnega poslanca Soukupa, ki ga je i-mel ta v avstrijskem državnem zboru o priliki debate o zunanjih zadevah naše monarhije. Zaradi dveh drugih člankov je bil obsob-ješen še na nadaljno trimesečno je-čo. Čudne pojme o pravici in svo-bodi imajo v Bosni!

Književnost.

Prejeli smo na ogled roman Jo-hanea, izdala in založila Dramatič-na knjigarna, 533 Washington St. Milwaukee, Wis. Knjižica je men-da drugi del tega romana, ki tvo-ri satirične slike in verze. Zvezek ima 32 strani in stane 25 c.

VABILO NA VELIKO

MAJSKO SLAVNOST

ki jo prirede

skupno jugosl. socialistični klubi v Chicagi

V NEDELJO 3. MAJA T. L.

v Pilsen Auditorium

Blue Island Ave., med 17. in 18. cesto.

Proslava je v zvezi s koncertom, petjem, stereoptikom in živo sliko "Probujenje delavske mase". Poleg tega bo govor o pomenu majske slavnosti in konečno prosta zabava in ples.

Začetek ob 2 uri popoldne.

Vstopnina 25. Ženske v spremstvu moških vstop. proste.

ODBOR.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVIČ, box 705, Conemaugh, Pa. Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 91A, West Newton, Pa. Tajnik: ALOJZIJ BAYDEK, box 187, Conemaugh, Pa. Pomočni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa. Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Pomočni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 6408 St. Clair Ave., Cleveland, Oh.

ZAUPNIK:

ANDEJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa. FRAN TOMARIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolleston, Sta., box 73. NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Crab st., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POROTNIKI:

IVAN GORSEK, 1. porotnik, West Mineral, Kansas, box 211. JAKOB KOČJAN, 2. porotnik, 409 Ohio Street, Johnstown, Pa. ALJOZIJ KARLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4, box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kera, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GLAVNI URAD v hiši št. 46 Main Street, Conemaugh, Pa.

POMOČNI ODBOR:

Dremelj Josef, box 275, Conemaugh, Pa. Gašnik Ivan, R. F. D. 3, box 54, Johnstown, Pa. Zaman Franc, box 556, Conemaugh, Pa. Klinar Martin, 812 Chestnut street, Johnstown, Pa. Rupert Jakob, box 238, South Fork, Pa. Gabrenja Matija, R. D. 1, box 120, Johnstown, Pa.

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA ZDRUŠTEV SLOVENSkih PODPORNih NAPREDnih ORGANIZACIJ:

Predsednik: Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa., član S. D. P. Z. Zastavnik: Josip Zorko, 2821 Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. N. P. J. Martin Konda, 2656 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. S. P. Z. Hrast Anton, P. O. New Duluth, Minn., član S. S. P. Z. Štefanič Martin, box 73, Franklin, Kans., član dr. sv. Barbare. Mostar Josip, L. Box 351, Staunton, Ill., član S. D. P. & P. D. Gorsek Ivan, box 211, West Mineral, Kans., član A. S. B. P. D.

Delegatje za združenje sestane dne 14. januarja 1914.

Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa. Rebolj Ivan, Glencoe, Ohio. Stefan Zabric, box 227, Garrett, Pa. Birk Zofija, 6029 Glass ave., Cleveland, Ohio.

Uradno Glasilo: PROLETARCI, 4006 W. 31st Street, Chicago, Ill.

Členjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošni, pošiljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštne; Expressnih; ali Bančnih denarnih skaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kako pomankljivosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IMENA IN NASLOVI URADNIKOV DRUŠTEV S. D. P. Z. ZA LETO 1914.

Boritelj, št. 1, Conemaugh, Pa. — Predsednik: Martin Petrič; tajnik: Ivan Zgonec, box 27; blagajnik: Josip Dremelj, box 275; vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani društva Sv. Alojzija. Pomočnik, št. 2, Johnstown, Pa. — Predsednik: Mihael Cenc, 353 Ohio St.; tajnik: Jos. Budna, box 57; blagajnik: Josip Rogelj, box 152; vsi R. F. D. 3, Johnstown, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani društva Triglav. Zaveznik, št. 3, Franklin-Conemaugh, Pa. — Predsednik: John Bober, b. 372; tajnik: Louis Krašna, box 626; blagajnik: Jurij Osaben, b. 788; vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo v Slov. Izobraževalnem Domu. Zavedni Slovenec, št. 4, Lloydell, Pa. — Predsednik: Andrej Drobnič, b. 176, Beaverdale, Pa.; tajnik: Ant. Gerbec, b. 35, Lloydell, Pa.; blagajnik: Jurij Kosabe, box 38, Beaverdale, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo. Avstrija, št. 5, Ralpton, Pa. — Predsednik: Ant. Omerzu, b. 168; tajnik: Josip Setinec, box 124; blagajnik: Martin Abram, box 2, vsi v Ralpton, Pa. Zvesti Bratje, št. 6, Garrett, Pa. — Predsednik: Ivan Kral, box 227; tajnik: Avgust Orel, box 48; blagajnik: Josip Ostenič, box 197, vsi v Garrett, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. Jedino, št. 7, Claridge, Pa. — Predsednik: Jos. Jaklič, b. 281; tajnik: Fran Zorman, b. 255; blagajnik: Fr. Jazbec, b. 455; vsi v Claridge, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. Planinski Raj, št. 8, Dawson, N. Mex., št. 8. — Predsednik: Frank Slanovič; tajnik: Ant. Saftič; blagajnik: Mihael Selan; vsi v Dawson, N. Mex., b. 1142. Zavedni Stajerci, št. 9, Johnstown, Pa. — Predsednik: Martin Klinar, 812 Chestnut St.; tajnik: Andrej Dobnikar, R.F.D. 4, b. 145; blagajnik: Jakob Pantar, R. F. D. 4; vsi v Johnstown, Pa. — Seja vsako zadnjo nedeljo v Cello, Pa. Jasna Poljana, št. 10, Brownsville, Pa. — Predsednik: Edvard Zolotar, Lemond Furnace, Pa.; taj. Iv. Blažič, b. 88, Newcomer, Pa.; blagajnik: Josip Markovič, Lemond Furnace, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. Zaria Svobode, št. 11, Dunlo, Pa. — Predsednik: Fran Naglič, box 228; tajnik: Andrej Obrezar, box 155; blagajnik: John Dolez, box 161, Dunlo, Pa.; vsi v Dunlo, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. Danica, št. 12, Hillwood, Pa. — Predsednik: Milivoj Koruzovič, b. 144; tajnik: Josip Glas, box 88; blagajnik: Martin Šinkovec, b. 88, Hillwood, Pa. — Seja vsako prv onedeljo. Večernica, št. 13, Baggaley, Pa. — Predsednik: John Arb, box 162, Withney, Pa.; tajnik: Ant. Verhovšek, box 141; blagajnik: Anton Rak, box 53, oba v Hostetter, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo. Moj Dom, št. 14, Orient, Pa. — Predsednik: Anton Zorič, Edenborn, Pa.; tajnik: Frank Gramc, box 206, Republic, Pa.; blagajnik: Pavel Rohli, b. 377, Republic, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo v dvorani New Salem, Pa. Slovan, št. 15, Sopria, Colo. — Predsednik: Leo Marela, b. 21; tajnik: Silvester Berentia, b. 192; blagajnik: Fran Lukačič, b. 132; vsi v Sopria, Colo. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Konecija, v Piedmont, Colo. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Iv. Čepirlo, b. 7; tajnik: Ant. Hočevar, b. 184; blagajnik: Mihael Hočevar, b. 255; vsi v Rockwood, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu in prostorih sobrata Ant. Hočevar. Vrh Planin, št. 15, Crab Tree, Pa. — Predsednik: Ivan Tome, b. 94; tajnik: Josip Rozman, box 167, blagajnik: Andrej Jereb, b. (f); vsi v Crab Tree, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani sobrata Ivan Tome. Skala, št. 16, Allegheny, Pa. — Predsednik: John Simončič, Fabijan Street; tajnik: Frank Budič, 833 Pike St.; oba v N. S. Pittsburg, Pa.; blagajnik: Martin Kralj, 13 Ganstar St., Etna, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v K. S. D. v Pittsburg, Pa. Čaven, št. 17, Carrollton, O. — Predsednik: Martin Čermel; tajnik: Ciril Stibil, box 404; blagajnik: Josip Prime; vsi box 404, Carrollton, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Martina Čermelja. Rudar, št. 18, Casmore, Alta, Canada. — Predsednik: Ivan Traven, b. 154; tajnik: Josip Šibar, b. 201; blagajnik: Fran Kralj, b. 172; vsi v Casmore, Alta, Canada. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Frank Kralj, ob 2 popoldne. Slovenski Pantje, št. 19, Maynard, Ohio. — Predsednik: Josip Smolčič, box 55; tajnik: Leopold Bregar, b. 46; blagajnik: Matija Bregar, b. 46; vsi v Maynard, O. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani g. Jos. Hrabak-a. Moonrunski Trpin, št. 20, Moon Run, Pa. — Predsednik: Jurij Pivk, b. 15; tajnik: Fran Močnik, b. 133, oba v Moon Run, Pa.; blagajnik: John Močnik, box 125, Moon Run, Pa. — Seja vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 1. uri popoldan v dvorani sv. Barbare. Napredni Slovenci, št. 21, Gary, Ind. — Predsednik: Martin Skola, 925 Madison St.; tajnik: Fran Tomašič, b. 73; Tolleston St.; blagajnik: Louis Shmit, 1308 Broadway; vsi v Gary, Ind. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Ivančič. Senko društvo Sokol, št. 22, Cleveland, Ohio. — Predsednik: Zofka Birk, 6029 Glass Ave.; tajnica: Frančiška Trbežnik, 1161 Norwood Rd.; blagajnica: Marija Poznik, 5323 Spencer ave.; vsi v Cleveland, O. — Seja vsaki prvi torek v mesecu. Adamič in Lunder, št. 23, Robbins, Pa. — Predsednik: Viktor Šusteršič, Johangheny, Pa.; tajnik: Jernej Rupnik, b. 15, Coulters, Pa.; blagajnik: Louis Grum, box 25, Robbins Station, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. Bratoljub, št. 24, Milwaukee, Wis. — Predsednik: Math. Sagadin, Brunka Lane No. 2, Milwaukee, Wis.; tajnik: Joe Kokovnik, 360 Florida St.; blagajnik: Math. Kmetec, 356 Florida St.; vsi v Milwaukee, Wis. — Seja vsako prvo nedeljo. Bratje trdno stojmo, št. 25, New Alexandria, Pa. — Predsednik: Jčef Ribič; tajnik: Josip Zuraž, box 103; blagajnik: Fran Rešnik, b. (f); vsi v New Alexandria, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo. Vsi Slovani, št. 26, Wasson, Ill. — Predsednik: Frank Sajer, b. 541; tajnik: Alojzij Grebenjak, b. (f); blagajnik: Anton Klauzer, b. 427; vsi v Wasson, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo ob 1. uri popl. v prostoru Louis Grebenjaka. Narodna Sloga, št. 27, Seminole, Pa. — Predsednik: Nikolaj Zvonarič; tajnik: Mike Burešič, Seminole, Pa.; blagajnik: Nikolaj Zvonarič; vsi v New Bethlehem, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Campe. Zdrušeni Balkan, št. 28, Clinton, Ind. — Predsednik: John Močnik, box 319; tajnik: Anton Primožič, R. R. 3, b. 5; blagajnik: John Šmolc; vsi v Clinton, Ind. — Seja vsako drugo nedeljo ob 9 popoldne v dvorani Santa Forte. Balkan, št. 29, Pittsburgh, Pa. — Predsednik: Anton Fabec, 5632 Dresden All.; tajnik: Frank Kopar, 5161 Natrona All.; blagajnik: Alojzij Hlad, 5624 Dresden, All.; vsi v Pittsburgh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v K. S. D. Zvesti bratje, št. 30, New Derry, Pennsylvania. — Predsednik: Josip Petrič; tajnik: Stefan Kopriva, b. 11; blagajnik: Ivan Prah, b. 41; vsi v New Derry, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Stefan Kopriva ob 9 uri popoldne. Delavec naprej, št. 31, Bessemer, Pa. — Predsednik: Ivan Popetnik, b. 159; tajnik: Anton Katič, b. 86; blagajnik: Martin Mazi, b. 171; vsi v Bessemer, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Anton Klinčeka. Kosciuzko, št. 32, Bankhead, Alta, Canada. — Predsednik: Pjav Spiekav, box 591; tajnik: Anton Plonka, b. 18; blagajnik: Peter Kubany, box 40; vsi v Bankhead, Alta, Canada. — Seja vsako (f). Pod Triglavom, št. 33, Smithfield, Pa. — Predsednik: Josip Strle, b. 63, R. F. D. 7; tajnik: Ivan Erzen, R. F. D. 7, b. 149; blagajnik: Anton Bergine, R. F. D. 9, b. 88; vsi v Smithfield, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo. Kranjski prijatelj, št. 34, Falls Creek, Pa. — Predsednik: Alojzij Slak, box 61; tajnik: Jernej Grill, box 66; blagajnik: Josip Uršič, b. 261; vsi v Falls Creek, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Josip Uršič. Naprej do Zmaga, št. 35, Fitz Henry, Pa. — Predsednik: Anton Boltič; tajnik: Frank Indof, b. 113; blagajnik: Matevž Podbevšek, box 2; vsi v Fitz Henry, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo ob 9 uri zjutraj v Italijanski dvorani sv. Barbare. Slovenska Cveticjica, št. 36, Adamsburg, Pa. — Predsednik: Frank Kastelic, b. 96; tajnik: Martin Marinčič, b. 98; blagajnik: John Senčur, b. 142. Vsi v Adamsburg, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu. Severni Premogar, št. 37, Superior, Wyo. — Predsednik: Ivan Spes, box 309; tajnik: Jakob Mivšek, b. 63; blagajnik: John Strukel, b. 309; vsi v Superior, Wyo. — Seja vsako drugo nedeljo o deseti uri popoldne. OPOMBA: Tajnike istih društev, kateri zapozajo kako pomoto izostatek tude katerih društveno poročilo je pomankljivo, prosim, da mi nemudoma poročajo, da se neizpolnjeni imenuku, kateri izide drugič, popravijo. S sobratiskim pozdravom LOUIS BAYDEK, gl. tajnik S. D. P. Z.

tajnik: Franc Raspotnik, b. 683; blagajnik: Ant. Tomšič, b. 801; vsi v Buxton, Iowa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ant. T. mšič-a. Zora, št. 17, Akron, Mich. — Predsednik: Gašper Volk; tajnik: Anton Novak, box 68; blagajnik: Andrej Sturman, box 7, vsi v Akron, Mich. — Seja vsako prvo nedeljo. Zvon, št. 18, Braddock, Pa. — Predsednik: Fran Zefran, 233 Kinnar Alley; tajnik: Jakob Zalaznik, 848 1/2 Washington Ave.; blagajnik: Ivan A. Garm, 507 Cheryl Way; vsi v Braddock, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. Zdrušeni Slovenec, št. 19, Carona, Kans. — Predsednik: Blaž Mizri, b. 47; tajnik: Fran Zupančič, b. 35; blagajnik: Štef. Jakin, b. 127; vsi v Carona, Kans. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2. popoldne v dvorani Frana Zupančič. Nada, št. 20, Huntington, Ark. — Predsednik: Martin Pucel, L. B. 17; tajnik: Anton Fabjan, b. 140; blagajnik: Josip Zupančič, b. 45; vsi v Huntington, Ark. — Seja vsako prvo nedeljo. Sokol, št. 21, West Mineral, Kans. — Predsednik: Andr. Belak, b. 381, West Mineral, Kans.; tajnik: Al. Zupančič, b. 68; blagajnik: Fran Špaizer, b. 136; oba v Mineral, Kans. — Seja vsako četrto nedeljo. Od boja do zmaga, št. 22, La Salle, Ill. — Predsednik: Ignac Jordan; tajnik: Frank Gregorič; blagajnik: John Počivalšek; vsi 101 Main St., La Salle, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo. Slovenski Bratje, št. 23, Coketon, W. Va. — Predsednik: Frank Fortuna, box 506; tajnik: Ignac Ponikvar, box 32, oba v Thomas, W. Va.; blagajnik: Anton Stučin, box 75, Benbush, W. Va. — Seja vsako zadnjo nedeljo za prihodnji mesec. Hiriža, št. 24, Iselin, Pa. — Predsednik: Ivan Turk, b. 241; tajnik: John Felban, b. 174; blagajnik: Matija Zadravec, vsi v Iselin, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. Delavec, št. 25, Rock Springs, Wyo. — Predsednik: Jos. Porneita, 619 N. Front St.; tajnik: Valentin Stalick, 240 M. St.; blagajnik: Frank Golob, 302 Pilot Butte ave.; vsi v Rock Springs, Wyo. — Seja vsako drugo nedeljo v Slovenskem domu. Šmarica, št. 26, Export, Pa. — Predsednik: Pavlič Josif, b. 280; tajnik: Louis Zupančič, b. 170; blagajnik: Nikolaj Rogina; vsi v Export, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. Mirosljub, št. 27, Diamondville, Wyo. — Predsednik: Fran Homan, b. (f); tajnik: Jos. Moteh, b. 141, Kemmerer, Wyo.; blagajnik: Mat. Brunsokole, b. 110, Diamondville, Wyo. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih Josip Penea v Diamondville, Wyo. Habsburški Sinovi, št. 28, S. Brownsville, Pa. — Predsednik: Mike Bišćak, b. 98; tajnik: Ivan Erjavec, b. 52; blagajnik: Ant. Kovačič, b. 98, Orient, Pa.; vsi v Orient, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo. Jutrzanja Zarija, št. 29, Meadow Lands, Pa. — Predsednik: Ivan Kolčić, b. 276, Canonsburg, Pa.; tajnik: Josip Bixjak, b. 253, Meadow Land, Pa.; blagajnik: Frank Bajc, b. 33, Meadow Lands, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo. Trpin, št. 30, Breezy Hill, Kans. — Predsednik: Martin Smolčič, R. F. D. 2, box 208; tajnik: Ivan Pečnik, R. F. D. 2, box 222; blagajnik: Josip Zibert, box 54, Breezy Hill Sta.; vsi v Mulberry, Kans. — Seja vsako prvo nedeljo. Sloga, št. 31, Delagua, Colo. — Predsednik: Frank Urbančič, b. 7; tajnik: Alojzij Ludvik, box 33; blagajnik

novo pristopnih članov. Naročnik piše, da preklinjanje in pijanjevanje je naša izobrazba. S tem je menda menil gotovo enega, ki mu stoji jako blizu. Ne prišteva se k nam tisti, ki je bil aretiran radi razgranjanja ter pijanjevanja v nedeljo dopoldne in nedelja je — "Gospodov dan". — Nadalje piše nekaj o zapeljevanju deklet ter pri tem omenja slučaj Štamppek. O joj! Smiliš se mi, da tolčeš sam sebe. Kaj ti bo povedano, da dotični Štamppek ni bil nikdar član soc. kluba. Knjige so pri meni vsakemu na razpolago, da se prepriča. Hoteli ste zopet enega, katerega bi se sami sramovali, spraviti na našo stran, kakor ste hoteli Mali-ja. Kaj pa rev. Hans Schmidt? Te vaše laži in grdo obrekovanje, (kar zamore le kak v sveti veri dobro poučeni), je dobra agitacija za nas. In ako ostane tukajšnji slov. župnik pri svoji obljubi, katero je baje napravil, zvest, potem ni več daleč čas, ko bode te morali cerkev sv. Barbare zarentati soc. klubu. Sedanja dvorana postaje itak že premajhna. Tem potom tudi vam naznanjam, da slov. godba nima v soč. klubu nobenega stika. Kaj je pa vam storil žalega Silvester. On je znan daleč naokrog kot pošten in pravičen človek. Nam je tudi znan kot zaveden sodrug. S tistim imenom, katerega ste njemu pridjali, bi se imel marsikateri izmed vas klicati. Bodite vendar nekoliko stvarni z vašimi dopisi pa pustite osebe, katerim ne morete nič drugega očitati, kakor da so zavedni, pri miru. Tudi je bilo od opazovalca že enkrat omenjeno, da socialisti si niso postavili ne malika niti bogga. Pa vendar zopet nam svetujejo, naj si postavimo neko domačo žival za bogca. Gnjusno je slišati take reči iz ust ljudi, ki sami sebe imenujejo verne koteljane. Da pa gre večja čast omenjeni z dvema vrstami knof in "V." živali, kot pa iz vaše srede Vodiški Johančki, bode moogli sami priznati. Naj vam bo enkrat za vselej povedano, da ne rabimo tistih praznih in grdih dovtipov. Z u-mom bode te strli jarem suženstva, kateri žuli vas in nas. Enkrat bode prišel čas, ko bode te obžalovali vaš nasprotstvo. Zaman se pa trudite, da bi vstavili neprenehoma se vrteči kazalec časa. Vseeno pa vam izrekam še enkrat hvalo za agitacijo, katero povzročate z vašimi dopisi. Chas Welletz, taj. kluba.

Mednarodna diplomatska konferenca dela mladostnih delavcev in ženskega dela. V lanskem septembru je bila v Bernu mednarodna konferenca, ki naj bi bila izdelala mednarodno pogodbo o prepovedi industrijskega nočnega dela za mladostne delavce in ki naj bi bila določila najvišji delovni čas za delavce in mladostno delavstvo. Avstrijo je zastopal na tej konferenci sekijski šef dr. Mataja, ki se je trudil na vse pretege, da bi bil vplival na sklene konferencie v korist podjetnikom. Avstrijska farska vlada je bila tako nesramna, da je obdelovala na skrivnem zastopnike drugih vlad, naj izposlušajo poslabšanje predlaganih deloob. Njeno "delovanje", žal, ni ostalo brez uspeha. To postopanje je bilo tako podlo, da je protestiral v nemškem državnem zboru proti temu konservativce grof Posadovsky in je pozval nemško vlado, da naj odpravi pri bodoči diplomatski konferenci ono poslabšanje. Sedaj je povabil švicarski zvezni svet prizadete države (Nemčijo, Avstrijo, Ogrsko, Belgijo, Španijo, Francosko, Anglesko, Italijo, Norvegijo, Holandsko, Portugalsko, Rusijo, Švedsko in Luksemburško) na diplomatsko konferenco, ki naj izpremeni sklepe lanske mednarodne konferencie. Diplomatska konferenca bo 3. septembra 1914. v Bernu. Radovedni smo, če bo spravila avstrijska farska vlada, ponižna deklaracija klerikalizma in kapitalistov, še enkrat toliko poguma skupaj, da nastopi zopet za koristi podjetnikov in proti delavstvu. Kralji premogarji v Coloradu tozijo premogarsko unijo za pet milijonov dolarjev odškodnine radi povzročena stavke. Ako Rockefeller — kateri ima največ akcij med temi kralji — dobi tet pet milijončkov, potem bo spet lahko dal večje darilo za kako cerkev ali za vseučilišče (mogoče tudi Janez kaj dobi za orgle!)

Novo pristopili člani. K druž. št. 1. Constante Bosetti, crt. 2032. K druž. št. 9. Anton Bartol, cert. 2027. K druž. št. 11. Frank Rotar, cert. 2030 in George Payer cert. 2031. Prestopili člani (ice). Od druž. št. 15. k druž. št. 2. Wm. in Určula Simion. Od druž. št. 16. k druž. št. 12. Frank Rešnik. Suspendirani člani (ice). Pri druž. št. 1. Prvi mesec susp. Martin Katzman, Ant. Kozman, Ant. Kovačič, Jos. Yartz. Drugi mesec susp.: Anton Lesjak, Simon Kozman.

Springfield, Ill. Kratak odgovor na domišljav in lažnjiv dopis, katerega je pridobil "Am. Slov." v št. 34. Ako bi poročal opazovalec v Proletarcu take lažnjive stvari kakor vi, ne bil bi ne slep ne gluh, ampak po vašem mnenju "fajn" človek. Ker je za resnico poročal, ste si pa izmislili za opazovalca priimke vsake vrste, kakeršne si more izmisliti le katoličan. Pripomnim, da bi dopis o zausničih bolj natanko prečitali in sprevideli bi, da opazovalec ne laže, ker ni pisal, da je boter bil v cerkvi birman; poročano je bilo samo, da je dobil zausnično. Da nam pa zavidate naš uspeh, je razvidno iz tega, ker napadate vsakega poštenega človeka, kateri ne nosi v farsko blagajno. Nadalje klatai naročnik nekaj o soc. tatovih. Pome-ti pred svojim pragom, pa boš imel velik kup smetja. Ali je bil dotični soc., katerega še danes dolžite, da je izrabljal ter deloma odnesel blagajno sv. Barbare? Da pa soc. klub napreduje, je dokaz, da dobimo pri vsaki seji po več

BELEŽKE

Stranka

SOCIALISTIČNIM ORGANIZACIJAM DELAVSKIM UNIJAM IN PRIJATELJEM SVOBODE!

Socialistična stranka je bila in bo vselej v boju na strani delavstva.

Pomagali smo, kolikor smo mogli z denarjem in z moralnim vplivom v West Virginiji ob času, ko je tam delavstvo krvavelo. Naša pomoč ni bila zastoj!

Pomagali smo rudarjem v bakrenem okrožju Michigana po naših močeh z denarjem in z drugimi pripomočki. Posrečilo se nam je izvojevati kongresno preiskavo.

To delo pokazuje našo moč, so drugi! Pokazuje naraščajočo solidarnost delavstva.

In zdaj nas stranka zopet kliče. Ne prosimo denarja — dasiravno je potreben, kakor v vsakem štrajku — temveč pozivljamo vas, da izpregovorite mogočno besedo protesta!

V Coloradu je vojna — vojna je med kralji premoga in premo-garji, ki zahtevajo več kruha — vojna med kralji premoga in ženami ter otroci delavcev, ki zahtevajo dostojna stanovanja in priložnost do dostojnega življenja.

Da bi strli naše brate, suspendirali so kralji premoga pravno "habeas corpusa" v Coloradu.

Da bi strli naše brate, katere držijo zaprte "incommunicado", kratoč jim vse pravice zajamčene po ustavi.

Da bi strli naše brate, pozvali so milice, ki je oropala in onečarjala revne in brezmočne žene ter otroke, ne da bi se oblasti količ-kaj protivile temu.

Da bi strli naše brate, aretirali so mater Jones in jo deportirali v Denver z grožnjo, da bo ponovno aretirana in zaprta, če se vrne nazaj med štrajkarje.

Da bi strli naše brate, prepredili so materi Jones, da bi pričala pred kongresnim komitejem o brutalnosti kraljev premoga in milice.

Da bi strli naše brate, poslužujejo se kapitalisti vsake infamije ali zločina. Poslužujejo se milice s puškami in morilnimi stroji; poslužijo se zločincev, najetih morilcev — vse za protekcijo svetega profita proti človeškim pravicam.

Ali jih bodo pa strli? Ne bodo — če vi govorite in zahtevate pravico!

Sključite shode takoj in pošljite protest guvernerju v Denver, Colorado.

Sestavite resolucije z jedrnatim besedilom in pošljite jih predsedniku kongresniku ter senatorju vašega distrikta v Washington.

Naj zopet slišijo glas delavstva! Oni poslušajo. Zatajiti se nas ne upajo.

V imenu tisočev, ki so trpeli in umrli za pravice delavstva, govorite!

Narodni eksekutivni komitej socialistične stranke.

Pittsburgh, Pa.

Dne 29. marca t. l. je bila sklicana seja tajniške zveze št. 1. (Pennsylvania).

Dolžnost vseh klubov J. S. Z. je, priklopiti se tajniški zvezi. Izenadilo pa me je na tej seji, ko sem videl zastopane večji del le hrvatske klube. Tukajšnji slovenski klub št. 131 apelira tem potom

na vse slov. klube v Pena., kateri se niso v tajniški zvezi, da se pridružijo.

Namen tajniške zveze je skupnejše delovanje klubov v posameznih državah in countijih. To se omogoči s tem, da se tajniki klubov od časa do časa zberejo, poročajo o stanju toz. klubov, napredku in ukrepanju o važnih stvareh z ozirom na propagando med našim ljudstvom.

Sklepom zadnje seje plačujejo klubi, priklopljeni tajniški zvezi, mesečno 2c od člana v taj. zvezo. Stroške za vožnjo tajnikov na sejo se povrne iz blagajne taj. zv. — do \$3.—. Če znašajo troški več, trpi prizadeti klub sam.

Splošno znano je, da imamo močne, dobro napredujoče klube in slabše, zato je pa neobhodno potrebno, da se večkrat zberemo in tako zadobimo navodila drug od drugega. Kakšne važnosti so tajniške zveze, je posebno pokazala št. 1. pred letom, ko je priredila picnic v podporo zveznih glasil, kateri je pokazal lep rezultat. Lansko leto je preskrbela govornika, kateri je pod njenim vodstvom prepotoval večino naselbin v Penn.-ji, kar je tudi imelo dober uspeh.

Na zadnji seji je tajniška zveza sklenila prirediti zopet skupni piknik. Čisti dobiček je to pot namenjen Zvezni tiskarni.

Piknik se priredi dne 2. avgusta t. l. Prostor je že preskrbljen. V svrhu daljnjih ukrepanj glede piknika se odbor še enkrat zbere dne 26. aprila ob 9. uri zjutraj na Chestnut St. št. 506 N. S. Pittsburgh, Pa. Odločeno je, da vsak klub pošlje poleg tajnika še enega zastopnika na to sejo. Vabi se tudi klube, kateri še niso v tajniški zvezi, na sodelovanje.

Pričakujemo, da se bodo v bodoče tudi slovenski klubi v tajniški zvezi številnejše odzvali.

Za klub št. 131.

Blaž Novak, tajnik.

DELAVSTVO IN SOCIALIZEM.

Vsak dober in pošten delavec rad dela. V današnji kapitalistični družbi je pa na tisoče dobrih delavcev brez dela, ker jim kapitalisti ne dovolijo delati, ker bi ne bilo dobička če bi vsi delali. Zato bi moral vsak pošten delavec biti socialist, kajti socializem zahteva, da bi vsi ljudje delali po svojih zmožnostih, da bi vsi ustvarjali bogastvo in vsi tudi posedovali ustvarjeno bogastvo.

Vsak delavec, kateri ljubi svoje družino bi moral biti socialist. Pod današnjim sistemom beraških plač in negotovega dela je na stotisoče delavcev, ki ne morejo preživeti žene in otroke vsled česar so primorani poslati žene in napol odrasle otroke na mezdno delo, ki jih ubija telesno in duševno. Ako tega ne store, potem so prisiljeni gledati, kako žene in otroci trpe bedo in stradajo. Socializem zahteva da vsak koristen delavec dobi polno družabno vrednost tega, kar producira, da njegovi ženi ne bo treba delati tega, kar ni za njo in otroci se bodo vzgajali in izobraževali na stroške družbe dokler popolnoma ne odraslejo.

Vsak delavec, kateri želi, da ima svoj dom in rodbinski mir, bi moral biti socialist. Ogromna večina delavcev dandanes, ki imajo rodbine, se mora potikati od luknje do luknje in plačevati najemnine, ker ne zamore toliko niti jim negotovost delavskega položaja ne dopušča, da bi si preskrbeli stalne domove. Socializem zahteva, da ima vsak delavec svoj stalni dom, kjerkoli se hoče naseliti.

Vsak delavec, ki ljubi rodbinsko srečo, bi moral biti socialist. Ogromna večina delavcev v današnji družbi mora živeti v samskem stanu, ker nizke plače in velika brezposelnost ne dovoljuje, da bi se delavci ženili in uživali rodbinsko srečo. To je krivo, da obstoji prostitucija in vse zločinske posledice iste. V socialistični družbi bo vsak delavec gospodar svojga dela vsled česar mu bo dana prilika, da si lahko ustanovi svojo družino.

Vsak delavec, ki sremi po izobrazbi in znanosti, bi moral biti socialist. Pod današnjim sistemom večnega boja in skrbi za kruh delavec nima časa niti veselja za izobrazbo. 10—12 ur mučnega dela vzame marsikomu, vso dobro voljo do knjig; o obiskovanju dobrih predavanj, večernih

sol ali gledališč pa še govora ni. V socialistični družbi, v kateri bodo vsi proizvajali le za porabo, bo zadostovalo tri do pet ur dela na dan, na kar bo ostalo dovolj časa za čitanje, pohajanje šol, predavanj, gledališča in za druga razvedrila.

Vsak delavec, kateri sovraži večne boje in konflikte med delom in kapitalom, bi moral biti socialist. Kajti socializem bo šele uničil današnje razrede človeške družbe in dal proizvajalcem, t. j. delavstvu vso politično in gospodarsko moč v roke. Pod socializmom bo delavec vsa vlada in ustvaril si bo položaj, kakoršen mu bo v najboljšo korist. Dokler bo pa obstal kapitalizem, bo tudi večni razredni boj; kajti zažirana večina — delavstvo — se bo vedno upirali tiranski manjšini — kapitalistom in kapitalističnim vladam.

Vsak delavec, ki ljubi pravico in resnico, bi moral biti socialist. V današnji kapitalistični družbi vlada krivično mišljenje. Milione delavcev se mora pokoriti pešiči oholih kapitalistov, ki s svojimi milijoni dolarjev kontrolirajo delo; — to je krivično. Milione delavcev ustvarja vse bogastvo, a nimajo nič, med tem ko na drugi strani kapitalisti ne ustvarjajo ničesar, a imajo toliko, da ne vedo kaj bi počeli z bogastvom; — to je krivično. Milione delavcev je brez dela in radi tega brez kruha in brez strehe, dasiravno imajo zdrave mišice in bi radi delali, toda kapitalisti jim ne dopustijo, ker drugače bi bil profit v nevarnosti. Ali ni to krivično? In te velikanske krivice ne more odpraviti nihče drugi kot delavei sami potom socializiranja človeške družbe. Vse politične stranke s svojimi stariimi programi in vse verske institucije s svojimi stariimi nazori ne morejo odpraviti te krivice. Ako morejo, zakaj niso tega že storili? Edino socializem zamore odpraviti te krivice in sicer enostavno s tem, da delavstvo prevzeme ves kapital, to je industrije v svoje roke. To se bo zgodilo tedaj, kadar bo večina delavstva tako sklenila.

Zato je treba, da je vsak delavec socialist.

Listnica.

J. Jug, Cleveland: Pošta nam naznanja, da vam ne more dostaviti lista. Pošljite naslov novega bivališča!

Andr. Melle, Howersville, Pa.: Vaš list je pošta vrnila z opazko: No such office in state. Pošljite boljši naslov!

J. Wild, Springfield: Prihodnjič. — Pozdrav!

Kogar se tiče: Resnici na ljubo konstatiramo, da somišljenik J. Teran, krojač z Ely, Minn., ni v nikaki zvezi z dopisi iz Ely, kakor se ga dolži. Somišljenik Teran ni poslal Proletarcu že nekaj mesecev nobenega dopisa, pač pa precej naročnikov.

A. G. Klein, Mont.: Kritiko glede lestvice smo morali izpustiti. Plačilna lestvica za zavarovanje bo vpeljana pri vseh jednotah, ne glede na to, ali je komu všeč ali ne. Sedanje poslovanje zavarovalnih jednot je bolj špekulativno kot pa realno; špekulativno je za to, ker je več jednot in druga drugi konkurira, kakor kakšni kramarji na semnju. Konkurenca pa vodi v gospodarsko uničenje. Dokler se konkurenca nanaša samo na posameznika, nima država nobenega ugovora proti temu; kajti posameznik je sam odgovoren za propast svoje trgovine; drugače je pa, če se tiče zadeva organizacije, kjer sleherni plača zato, da bo dobil sam ali njegovi ostali zavarovalnino, ki jo predpisuje zavarovalna polica. Ta konkurenca jednot uničuje zlasti slabše jednote, kar se je izkazalo zadnje čase tudi pri slovenskih podpor-nih organizacijah.

Da mlad človek plača manj nego stari, izvira iz tega, ker mlad dalj plačuje kot pa star; da se to uravna, plača stari član višji assesment. Pri naših ljudeh je največja napaka glede zavarovalnine to, ker mislijo več potegniti, kakor pa vplačati. Toda nobena jednota ni vstanu delati takih čudežev. Jednota ni loterija; sloneti mora na zdravi gospodarski podlagi in ta podlaga je odvisna od članskih vplačil. Kajpak, nekaj zavisi tudi od dobrega gospodarstva jednotlivih uradnikov. — Pozdrav!

ROJAKI V MESTU IN OKOLICIH
Poskusite Bernardovo Kapljico!

NA ZAHTEVO POŠLJE NA DOM.

Ako živite izven Chicago, pišite po naš cenik za dobro vino in žganje, na: **JOS. BERNARD, 1903 BLUE ISLAND AVENUE, (DEPT. C.) CHICAGO, ILLINOIS.**

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalice, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastoj. Vse delo garantirano.

FOTOGRAFIJE

najfinejšega dela, najsibo ženitovanjske, društvene ali družinske, vedno dobro in okusno izdeluje

IVAN VČELIK, prvi hrvatski fotografist
1634 Blue Island Ave., med 18. in 16. ul., Chicago.

Z vsakim tucatom slik damo krasno darilo. Telefon: Canal 2599.

Na plano, za agitacijo zvezne tiskarne!

Na seji eksekutivno J. S. Z. dne 4. dec. je prišla na dnevni red zvezna tiskarna. Sklenilo se je, da se pozove vse naše klube širom Amerike, da požive agitacijo za našo-zvezno tiskarno. Valed tega se je zaključilo, naj se letošnje zimo vse veselite in zabave prirede v prilog naše tiskarne, ki se mora kmalu odpreti.

Proračun za tiskarno se člani na.....\$25,000.00 katerih lastniki bodo vsi člani J. S. Z.

Potrebna svota za začetek se računa na.....\$6,000.00 Gotovina danes na roki.....1,000.00

Potreba še na začetek.....\$5,000.00

To je proračun za tiskarno, ki jo je treba oživotvoriti.

V tem okvirju bo od časa do časa izkazana svota na roki in koliko je še treba do začetka.

Sodrugl po naselbinah: Vsi na delo! Sedaj je čas zato! Glavni odbor J.S.Z.

Pisma Jaka Štrigelju.

Ljub sodruh redakter!

K' sma se k hosi sedel, je Ri-bežen od samga vesela žvižgou "Sem Šiško vas hodu", ker ga je v nus sunu duh od pečnega brava, k' sma ga snel z ognja. Sej veš, sodruh redakter, d' n' b'na reč ni tku dobra na svet kt bravina, če je po cigansk pečena. K' sma ga stranciral in je Ribežen ugri-znu v nega, se je pogladu po brad in reku: "Oho de šoto, že kome da je izrastu v štala del Kranjski Janez, ki že kovoščno sul tuto monde, kukr najbuljši pastir de braveci e peggiore." — Jest sm na tu reku, d' za gvišn nevem, č' je glih iz štale Kranjskega Janeza, d' pa smrdi po šnoftobak in je že mogoče, d' ga je futrou Kranjski Janez in d' je ponesreč stresu šnoftobak med fut'r. Na tu se je rus oglašal in reku, d' mu je čist use glih, č' ga je futrou Kranjski Janez al negova kuharica, al pa tist pastirček, k' je Kranjski Janez stric negov. "Glavn je," re-ku rus, "d' je fajm, potl naj pa pride iz ktere štale", kr zanj je use glih. V tistem cajt, k' sma se krezgal, v š'gav štala sa redil braveca in kdu ga je futrou, je spet pršou prifrogar in prnesu cev pok pism. Jest sm prec reku moj prjatlm, d' m' nej entšuldigaja, zatu k' grem brat pisma not v naša uta. Ta pr'u prif, k' sm ga od-paru, je biu spet od mojga Toneta iz Šikage, starga šiškaršk'ga fanta, k' je oblubu, d' se ne bo n'kol ožnu.

Sodruh redakter, vem, d' imaš frbee, kaj m' je pisou, zatu sm t' prlužu vse prife, d' jh boš lohka drukou v cajtngah.

Serbus

Tvoj Jakec.

Dragi prijatelj Jaka!

Z velikim zanimanjem sem prečital tvoj zadnji list, in priznati moram, da si pisal resnico. Skesano ti obljudim, da bom prihodnjič bolj pazil, da vsega mogočn tovariš Kranjski Janez in njegovi hlapeci ne bodo mogli več plonkati mojih listov. Veš Jaka, ne čudim se prav nič, če so moj list preplonkali, ker me štejejo med svoje, dasiravno v srcu nisem več z njimi.

Ljubi Jaka! Odpusti mojo napako. Saj veš, da so meni v črni šoli, ki stoji v Ljubljani blizo škofjske cerkve, tako zmešali možgane, da sem še tisto skoraj pozabil, kar sem se naučil v latinski in ljudski šoli. Saj veš Jaka, ako človek ne posluša svoje vesti in gre v črno šolo, da bi postal kranjski far, mu precej ostane od tiste farške brozge, ki mu jo dan za dnem vlivajo višji farji v možgane, ki so postali rimski doktorji. Ko sem šel v črno šolo, sem preslišal notranji glas, ki mi je vedno šepetal: "Tone, pamet, ne pojdi v črno šolo, ker postal boš far! Takrat nisem poslušal svojega notranjega glasu, ato se sedaj zavedam, da sem si izbral najslabšo obrt, ker moram v interesu kapitalistov strašiti s peklenščekom vboje delavce, da se ne dvignejo proti svojim tlačiteljem in ne zahtevajo svojega.

Ljubi Jakec! Ako bi ti mogel čitati v mojem srcu, bi se hitro prepričal, da moja duša hrepeni po resnici. Ne drznil bi se pisariti tebi ljubi Jaka, ko vem, da sovrziš laž in duševno temo in ljubiš le resnico — hčerko božjo. Učil, čital in videl sem mnogo. Obiskal sem delavce pri žarečem plavžu, šel sem v rudnike, pregledal tovarne in povsod sem našel muke in trpljenje. Bil sem v delavskih stanovanjih, ogledal si prenočišča, v katera zahajajo brezposelni delavci. In vidiv Jakec, tem siromakom oznanujem, da se jim bo dobro godilo po smrti, ker sem si izbral nesrečno rokodelstvo in si-ecer ravnatoko, kakršno so nekod predno se je rodilo moderno far-

štvo, opravljali avguri v večnem mestu — Rimu. Jaka, to me sedaj boli in pomagati si ne morem. Ako slečem krilo in vržem trioglato kapo v kot, da tam seguje, od česar naj živim? Mene boli in peče, ker živim od humbuga, ali pomagati si ne morem. Ali je kranjski far zbog drugega na svetu, kakor da slepari ljudi s svojimi pripovedkami in tako povečava revščino in trpljenje tistih, ki ga rede? — Jakec, večkrat sem razmišljal, kje bi se dobila sredstva, da bi se uspešno nastopilo proti kranjskemu farštvu, ki je rakrana za naš proletarski slovenski narod. Rekel sem večkrat sam sebi: "Stekel boš krilo, sežgal štirioglato kapo, da te ne bo nič spominjalo, da si bil enkrat far. Šel boš v puščavo in živel kakor naši prvi spoznavalci od kobilice in korenine, da tako izravnas krivico, ki si jo povzročil s svojim farškim nauki. Tam boš premišljal zgodovino človeškega rodu, mislil o njegovi nesreči in blagostanu; skušal boš najti pot iz današnjega trpljenja in bede v splošno ljudsko srečo." — Jakec, kadar sem mislil tako, so me zopet napadli dvomi. In notranji glas mi je veleval, boljše je, da ostanem, kjer si in študiraš uredbo današnje človeške družbe. Ako se umakneš v puščavo, bo pa drug far prišel na tvoje mesto in uporabil vso farško umetnost, da prav pošteno oguli svoje "bravce".

Jaka, "srečo in mir najde človek, ki je pravičen", se je oglašil po takih dvomih zopet notranji glas in odločil sem se, da ne pojdem v puščavo, ker lahko iščem resnico, ako bivam sredi svojih malovrednih tovarišev — kranjskih farjev. Ako človek pošteno išče resnico, tedaj pade raz njegovih oči zaveza in spozna, da so bili navadni predsodki in laž, kar je smatral za resnico.

Dragi Jakec! Neki večer, ko sem premišljal o predsodkih, v katerih žive danes ljudje, sem nakrat prav razločno videl pred seboj širok in razprostran svet, na katerem so se dvigale visoke gore, med katerimi so se razprostirale zelene trate, livade in doline. Kakor srebrni pasovi se se vile po tem rajskem svetu reke in potoki, na katerem so bila večja in manjša jezera in katerega je mejilo veličastveno morje. In ko pogledam natančno, spoznam, da je to naš planet — zemlja. Prav razločno sem videl na nji vsako goro, mesto, reko, jezero in morje. Razločno sem videl vse, kar nas je učil profesor na gimnaziju. Videl sem severni in južni tečaj, večni led, Azijo, Afriko in Evropo, puščave in peščene, morja in oceane. Ko gledam to krasno sliko pred sabo, pohiti moj duh nazaj v preteklost. Tam, kjer je nek daj stalo mogočno mesto Teben s sto palačami, so same razvaline. Tu je nekoč živelo ljudstvo, prido ljudstvo, ko je še ves svet tičal v barbarizmu. To ljudstvo je sedaj pozabljeno, v Ameriki celo zaničevano, ker je temne polti in ima kodrave lase. Slika mi izgine izpred oči in pred sabo vidim ozemlje, kjer so nekoč živeli Feničani, kjer so se dvigala njih ponosna mesta, v katerih sta svetla obrt in trgovina. Prav razločno vidim, kako njih majhne ladje švigajo po morju kakor lastavice katere krmarijo pogumni mornarji brez kompasa, ravnajoč se po večnem solnecu in zvezdah. In zopet se mi prikaže druga slika. Pred mano teče zgodovinski Jordan, tam se zopet dviga skalovje, na katerem se je odigrala tragedija, katero dandanes farji izkoriščajo, da lahko pasejo lenobo in žive na ljudske stroške. In ko sem zamaknen v to sliko, se mi prične vrvitati v moje možgane prepričanje, da je vse v vsemiru podvrženo večnim zakonom, katerih ni napravil kakšen moderni ali staroveški bog, malik ali svetnik, ali kakšno nadnaravno, fantastično bitje, kateremu današnji farji pripisujejo vsakovrstne moči in dobre in slabe lastnosti. Izvoril nesreče niso zapisani v zvezdah ali v čudežnih knjigah. Večni zakoni narave so v tesni zvezi z bitji na našem planetu. In človek, ki gleda in čita v knjigi narave, spozna tudi vzroke, ki dele ljudi na zemlji v gospodanje in sužnje, ve, zakaj so nekateri narodi napredovali v kulturi in civilizaciji, drugi so pa še v začetnem razvoju.

Naravne sile so povzročile, da se je rodilo življenje na zemlji, da so na našem planetu živa bitja.

Tajna naravna sila je ustvarila vse: živalstvo in rastlinstvo, morja, jezera, reke, studence, gorovje, planjave in doline. Te sile so ustvarile ogenj, ki je za človeštvo neprecenljive vrednosti in dale materiji težo in nerazrušljivost.

Naravni zakoni so dali človeku življenje, dali so mu sredstva, da si ublaži to življenje na svetu. Ali naravni zakoni so ustvarili sredstva za življenje za vse in ne za posamezne ljudi. Naravni zakon je tak, da iz malega raste veliko in vse je vseh. Zato je treba, da človek iztrebi iz človeške družbe, kar je slabega in spopolni, kar je nedovršene.

Dragi Jaka, iz tega premišljevanja sem se nakrat prebudil in spoznal, kakšno neumnost bi storil, ako bi se pred takimi farji, kakor je ranjski Janez umaknil v puščavo, da bi še ložje farbali ljudi in imeli jih za norca. Kranjski Janez ali njegovi hlapeci s peresom lahko tudi to moje pisemce preplonkajo in pravijo, tako je poročal "Proletarec". Dragi Jakec, to lahko store. Večkrat, ko se to izvrši, toliko slabše za Janeza. Njegovi braveci so radovedni ljudje in radi pogledajo v "Proletarec", ako je Janez v "Slovenskem Amerikancu" poročal resnico. In braveci, ki prične čitati "Proletarec", je za Janezov hlev kmalu izgubljen. Zastonj mu Janez žvižga in poje, da naj se vrne v edino zveličavni hlev — bravec mu kaže figo.

Jakec, za danes te pozdravim. Ako opaziš v mojem pismu kakšno napako, jo pa prihodnjič popravi, saj veš, da iščem še le pot iz zmot, katere so mi vili v glavo na ljubljanski črni šoli, nad katero caruje in kraljuje višji pastir Makulatura kot gospodar najvišjega rimskega pastirja.

Tvoj odkritosrečni

Tone.

Willock, Pa.

Kenjeni Jaka! Iz vseh naprednih naselbin Ti pošiljajo pisma, le od nas ne dobiš nič, kakor da bi tukaj Slovencev ne bilo.

Vidiš Jaka, tukaj nas živi lepo število — seveda Slovencev, katerim se tako dobro godi, da ne damo nič za socialistično časopisje kakor "Proletarec" in tudi nič za napredne časnike kot "Glas Svobode" in "Narodni Vestnik". Ti listi nam priporočajo boj proti kapitalizmu. Mi pa živimo kakor "bugec" na Francoskem, za to pa tud nič ne damo zanje.

Tukaj smo podjetni ljudje. Imamo svoje "halo", pijemó, kadar se nam poljubi in pogovarjamo koliko kar, veš, tistih ta velikih, o katerih še gospod Belebuč v svojem podzemeljskem kraljestvu pravi, da so prevelike, smo naložili s črnim demantom.

Da se človek v vsen rečeh izvežba, je tudi včas treba igrati "poker", ker kvarte so marsikateremu prinesle srečo in kravo rečeó, da je drug žalosten ogledoval svoj prazen žep.

Čitam tudi, da so v drugih naselbinah ustanovili čitalnice. Pri nas je pa to nepotrebno Jaka, ker smo prečitali vse knjige, še predno smo se rodili. Vidiš Jaka, čitalnica bi nam še škodila, ker bi morali še enkrat čitati, kar je že zdavnaj v naših glavah. Pa tudi še nekaj drugega je, kar nas boli. Čitalnica bi morala biti odprta vsem tukajšnjim Slovencev. Tak Slovenec, ki pride v "halo" in nič ne zapije, ne more biti dosti prida. Mi hočemo oiti in ne čitat. knjig in takih časnikov, ki nas uče socialistične nauke. Ne vem, zakaj bi se delavec brigal za socializem, ko mu v kapitalistični človeški družbi tako dobro gre, da mu po 40letnem delu ne ostane drugega kot žulji. Naš princip je, da ima vsakdo pravico do grafted. Tisti, ki je največji grafted, je najbolj spoštovan človek. Jaka, ki si naj-večtna butica, pa povej, če ni res tako? Pomisli Jaka, ako vsi graftedji skupaj stopimo in napravimo trdno vez: Guljaš magyar ember ur, Sauerkraut von Schwabenland in Jožki in Frančekli, veš da ne pride notri noben socialist, ki bi nam "ferderbal" ves biznis.

Iz mojga pisma lahko sprediš Jakec, da se imamo prav fajm v starem Willocku in da nas ni strah rdečkarjev, pred katerimi se še celo treseta sveti "otac" v Rimu in beli in vsegamogočni ruski car — batjuška. Vsceno sem pa v skrbih dragi Jakec. Znano ti je, da imajo rdečkarji tako trde butice, da se jih ne prime niti

kroglja iz 12palčnega topa. Ako se po hudem boju posreči, da človek enega teh preklicanih rdečkarjev podere v prah, jih pa kar dvanajst izraste iz njega. Rdečkarji so še hušji, kakor tista znatrenita kača, s katero se je bojeval slavni grški heroj Heraklej v tistem srečnem času, ko so bogovi šincirali po tem grešnem svetu, kakor mi hodimo danes.

Zato pa pravim, fantje in možje le skup!

Rdečkarji prihajajo in če se ugnezdijo v našem krasnem Willocku, potem bo nemogoče v enem letu trikrat menjati svoje prepričanje in vzeti puško v roke in iti moro dejavec.

Milostljivi Bug, obvaruj nas kave in jakote, posebno rdečkarjev, ki povsod zaštapajo krate in iztrebi, o iz naselbine človeštva zmeček ki je za groš primorjen vbijati delavce.

Dragi Jakec! Moj pisem se je malo raztegnil, za to končam. Te pozdravlja Tvoj prijatelj.

Šepriedem.

Clivland Marc 28 1914

Dragi Jaka! Pozno v mrak hodim po štrit in premišlujem svojo usodo. Nehote mi pride na mislu moj prijatelj iz Kurje vasi. Saj ga poznaš, kaj ne Jaka? Tukaj ga ni več, morbit veš, kje se nahaja?

Ahasvarjem so se pa polomila peresa. Vidiš dragi Jaka, sedaj sem sam, dela nimam, gnarja ne. Kmal je bo treba odrint na dalšo pot po taizih. Oh, ko bi vsaj imel boljši šuhe, da bi si prihranu Adamove podplate. Povej mi Jaka, kje se nahajaš, jaz je bom za tabo mahnu. Veš Jaka, tukaj ni več za žvit. Ljudje se pripravajo med sabo, za nas ki ne delamo, se pa noben vrag ne zmen. Naši gspudi premišljujejo, zakaj v cerkev vedno manj grošev prihaja, tolarjev pa že od nikjer ni. Tudi mene so vprašali, kaj mislim z svojo dušo. Reku sm, da prvo gledam, da dobim štifa za moj želodec, za dušo naj pa bog skrbi.

Svoječasno sm zavil v en salon, tam sm zagledal štir trgovce, k so pil eksport pivo in pa viska za "vaš". Edn prav, daj še tm fant pit. Veš Jaka, jaz ga rad pocuknem, posebno če ga dobim zastonj.

Potem me eden vpraša, kaj si mislim od domačga lista, k taku piše prot nim, drugi pravi, da ga bodo bojkotirali. Jaz sm pa reku, da on je v prvi vrsti zaslužn bojkot od lavavev. Saj veš Jaka, kaj je pisav čez socialiste in čez jednoto.

Ko sm šu iz salona, sm zagledav na drug stran štrita eno gručo ljudi. Radoveden, kaj imajo, sm šu tam in poslušav od strani. Prvi je reku, zdaj bomo pa lahko pofiksali farja, k list iz nam drži. K sm slišav, da govorijo čez gspude, sm stopu k nim in jih vprašev, če niso klerikalci. Prijazno mi je odgovoru prijatu "Rubin". Reku je, da oni niso socialisti in ne svobodaši, oni so, kar so. Vidiš dragi Jaka, jaz jih ne razumem, kaj so. Kaj pa ti misliš o tem? Socialisti nečajo bit, svobodaši nečajo bit, klerikalce pa bojkotirajo. Tu sa gotov ljudje, k' sa bol rimsk kukr papež. Al ni tku Jakec?

Taku se nam godi v Clivland, da naletim na vsakovrstne ljudi, tudi na take, da ne vedo kaj so.

Tisti pogrebnik Tone, saj ga poznaš Jaka, on še vedno drži z gspudi, če prav ga je njegov prijatelj pustil na cedilu. Jaz mislim, da on bo gorak v nebesa šu, kadar bo vmru. Njega bodo gspud poslali po brezčimnem brzovaj v taprva nebesa, poleg svetga Vida bo pa sedu; tam se bosta gledala iz obličja v obličje. Tisti k' ima velika hiša, pravijo mu "Kaus" tudi hoče v nebesa na vsak način. Iz gspudam se je že vglilav. K maš mora hodit, za pokura so mu gspud djal, da socialistam nobenega centa več.

Turki so po večini mohamedanske vere. Ali ne Jaka? Tukaj je pa edn pravi katoličan. Nebesa si hoče zaslužiti s tem, da raznaše Janezevo fliko po hišah brezplačno, pravi da mora domač list vničit.

Veš Jaka, jaz sm tudi govuru s par žentlman, vprašali so me, če vem gdu je največ kriv Clivlonskega nazadnjaštva, reku sm, da vem, pa rajš maučim, ker bom vidu, kako se bo spremenil prihodne.

Servus! Tvoj prijatelj

A . . . št. 3.

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko

Ustanovljeno 16. januarja 1891.

Bol. Pod. Društvo

Inkorporirano 24. februarja 1908 v državi Kansas.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MRATIN OBERZAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreds.: JOHN GORSEK, Box 211, W. Mineral, Kans.
Fajnik: JOH' ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 207 Rdley, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.

Pomožni odbor:

FRANK SELAK, Box 27, Frontenac, Kans.
JOHN MIKLAVC, Box 227, Frontenac, Kans.
FRANK KRAJSEL, Box 108, Frontenac, Kans.
Sprijemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša \$1.50.

Vsi dopisi se naj blagovoljivo pošiljati, gl tajniku
Vse denarne pošiljatve pa gl. blagajniku.

PISMA ŠTRAJKARJEV IZ MICHIGANA.

Calumet, Mich., 2. aprila.

Štrajk se nadaljuje in štrajkarji so danes pogumnejši, kakor kedaj prej. Muks & Luka Co. lažejo naprej kot po navadi. V vsaki številki svoje jetične cunje prinesejo kako novo laž. Na primer štrajk je bil pri njih mnogokrat izgubljen in zopet ponovljen. Že pred sedmimi meseci so pisali, da je štrajk končan, a pozneje so povedali, da se štrajk nadaljuje. Večkrat tudi povedo oboje v eni in isti številki. Jaj, kako radi bi videli, da je stavka zgubljena! Lažejo pa zato, da bi pridržali skebe pri izdajalskem delu in če bi bilo mogoče vjeti kakega štrajkarja na limanice. 13. številki svoje jetične cunje mažejo, da so federacijski uradniki pobrali štrajkarjem članske knjižice, češ da zadnji silijo na delo, a prvi pa da se temu protivijo in če jim vzamejo knjižice, ne morejo potem dobiti dela, ker družba zahteva knjižice. Ali vas ni sram, vi mazači á la elephant Muks, žegnani Lukec-Kljukec etc., da tako grdo lažete? Ali ne znate, da vam še vaši skebje ne verujejo dosti? Ali zamorete povedati ime samo enega štrajkarja, kateremu je odvzeta knjižica? Elefant-Muks, zakaj ne zapíšeš imena samo enega štrajkarja, kateremu so unijski uradniki vzeli knjižico? Vi Judeži, uzmoviči, lažniki! Le čakajte, prišel bo čas, ko Vas bodo vaše ostudne laži strašnoko teple! Ali nimate dovolj batin, ki so vam jih naložili zavedni delavci?

O takih propalcih, kot je Muks in Lukec-Kljukec, seveda ni boljšega pričakovati. Muks, ošnopsa na klada, naredi vse za glažek šnopsa, posebno če ga za lenuh Lukec in če šebre malo pozmigne. Njegovi skebski bratci ga včasih tako napumpajo, da se ves zanesaži. — O, kako jih boli izid konvencije N. H. Z.! Pisali so, da v Calumetu so samo štirje socialisti. Zdaj pa pišejo, da so bili na konvenciji sami socialisti, razen tuceta skebov in to brez tistih štrih socialistov, ki jim leže v želodec. Kajti tisti "strašni štirje socialisti" sploh ne pripadajo Zvezi. In tako je zdaj vse narobe. Novi odbor ni zanič, pravila so zanič — sploh vse je zanič samo zato, ker so oni propadli. Pravijo, da Zveza ne bo več tako "lepo napredovala", kakor je do zdaj pod šlevavim skebskim odborom in jetičnim skebskim glasilom. Napredek je bil pa tak! Kaj ste vendar mislili delegatje, da ste brenili vzorno skebsko upravo? Le pomislite! V dveh letih je Zveza napredovala za celih — \$90.00 in dalje je napredovala za celih 186 članov — nazaj! Ali ni bil to napredek? Seveda, skebje so delali po temle planu: šim manj članov, tem manj stroškov. — Toda pozor, delegatje! Saj vaša ne bo obveljala! Lukec-Kljukec, Muks in tucet skebov bodo v kratkem sklicale novo konvencijo. Na to že delajo. Apelirajo tudi na strica Sama, da jim naj pomaga na nogo, oziroma nazaj na stolček in obveže rane jetičnemu Gl., kateri je bil oklofutun v Minnesoti. Oklofutun bi bil tudi Kobe-Zotti,

da ga ni branil Šavs, a v zahvalo ga oblivajo z gnojnicco v Gl.

V predzadnjem "Proletarcu" sem bral dopis, v katerem je nekdo okreal deževnika Novaka iz Zastave pri Črnomlju in še par drugih garjevcev. Omenjeni deževnik Novak je v resnici lenuh in v vseh rudnikih so ga dobro poznali. Po 14 dni je delal, a potem je pa mesec dni ležal v hostah. Ker je imel ženo in otroke, je teško izhajal z lenobo, zato je pa izposodil denar in poslal družino v stari kraj, na kar je začel "bumati" iz kraja v kraj. Pred nekaj tedni je privrادل nazaj v Calumet, menda misleč, da bo zdaj med štrajkom "muhte" grabil denar, ali pa da bo za bossa. Kakor nalašč je prišel nazaj, da odjeda štrajkarjem to, za kar se borijo. — Le počakajte vi izdajalci! Delali bote morda še za pol-druzi dolar na 12 ur v slučajju, da bi bila stavka izgubljena. Ako bote pa šli drugam, bomo že poskrbeli, da Vas zavedni delavci povsod spoznajo in vam podkurijo pod petami.

Ti, Jaka Štrigelj, ki rad rajšaš po "tajzih", se boš gotovo kmalu srečal z gori omenjenim deževnikom, ker dobro vem, da ne bo dolgo na enem mestu. Spoznal ga boš po dolgi, glistavi postavi in po pukljasti hoji. Klobuk ima potlačen na oči in v rokah bo nesel rudočo mareló, ter "foglovž" s kanarčkom. Podoben je torej Pavlihi. Pazi torej nanj, Jaka, ako hočeš patnerja za kratek čas. Štrajkar iz Vranovič.

Dodgeville, Mich., 2. aprila. —

Sodrug urednik! Da se naš štrajk še vleče, krivi so tega skebje, katerih je pa vedno manj. Sempatje se še najde kak slabotnež, ki se vrne na delo, misleč, da za njega ne bo več dela, ako ostane na štrajku. In take slabotneže potem skebsko časopisje povzdiguje med svetnike. Skebski listič v Calumetu naj nič preveč ne poje "vesele aleluje", kajti zanj ne bo vstajanja, pa le po gin.

Skebski listič piše, da je bežal Šavs iz Ely. Če bi pisal resnico, povedal bi, da je bežal Čop, ne pa Šavs. Taki ste, kakor vodička Johanea, ki je prodajala telečjo kri za svojo. Bo Vam še vse poplačano. Le zapomnite si, da stavka še ni izgubljena, čeprav se vaš Jim grozi, da ne vzame nobenega na delo, dokler ne vrže unijske knjižice iz rok. To je njegova stvar, da zahteva, kar hoče — naša stvar pa je, da ne damo nič na njegove zahteve. Kapitalisti se bodo omehčali, ker po skebih ne bo dosti dividende!

Bratje štrajkarji, le čvrsto napreji! Zmaga mora biti na naši strani in čimbolj se bomo držali naše organizacije, temprej pride zmaga. Huerta se je veliko zanašal na Torreón, ali Torreón je padel. Naš Jim se je veliko zanašal na zimo, da nas bo zdobila — toda zima že pada, spomlad se bliža in naša zmaga se bliža.

Bratje, veselo napreji!

Štrajkar.

NOV SLOVENSKI SOCIALIŠKI INQLIS

se je ustanovil v Dovia, W. Vo. Tojnik kluba je Andr. Kocjan. To je 139ti klub J. S. Z. Le napreji!

TOVARNA.

Zvonimir Kosem:

Sklijučen, roke ob životu je stopal naglih korakov in se ni nikamor ozrl . . .

Dušec prah mu je legel na lica, usta in oči; tako je šel kakor omamljen med posameznimi oddelki velikanske tovarne, po ozkih, skoro mračnih prostorih, in ni slišal ničesar drugega kakor hrumenje strojev in bobnenje koles, in ni videl ničesar drugega kakor sivi, težki dim, ki se je vil neprenehoma iz mnogostevilnih visokih dimnikov in ogromnih kolobarjih proti nebu, se spuščal potem nizko k tlom, ovijal v svojo neprijetno in prašilo široka okna, ki so zvenela v odmerjenih sunkih od bobnenih strojev . . .

Nezdravi tovarniški duh in dim sta ga dušila v prsih, in v grlu se mu je vzdigalo, da bi pljunil daleč od sebe in si zatisnil nato usta z dlanmi; kakor da mora vdihavati še le prvič ta zoperni, škodljiv zrak, ki je puhtel vsepovsod med zaduhlimi, očrnelimi zidovi; in vendar — tisočkrat se mu je ožila prsa od tega morečega vzduha, tisočkrat je že objemal ta težki prah njegov od dela razorani, prepali obraz . . .

Z močnim sunkom je odprl majhna železna vratica in vstopil; smrad mu je bušil v nos in divje so zahrumeli pred njim kakor temne pošasti bobneči stroji z drvečimi, ropotajočimi kolesi. Delaveci, razoglavni in goloroki, v lahkih jopih, so bili od potu mokri in zatopljeni vsak v svoje delo; kakor stroji — vsi mrki, temni, lica kakor iz jekla, na ožganih ustnih niti rahlega smehljaja . . .

Samo eden se je pri njegovem prihodu ozrl in ga pogledal.

"He, Maks, ti si . . . glej no . . . Pozno si prišel . . . še malo, pa bi bilo prepozno . . ."

Za hip je postal in povsíl glavo.

"Nisem mogel priti prej, Martin, nikakor ni bilo mogoče . . . Pomislil, z Meto je vedno slabše; danes leži še od jutra in se niti ganiti ne more, čisto pri kraju je z njo . . . Potem imej človek pa še kakšno veselje do dela . . . saj je nemogoče . . . razumeš?! . . . In Meta je bila pred tremi tedni še popolnoma dobra, ničesar ji ni manjkalo . . . Moral sem ostati nekoliko dalje pri nji, revici, me je tako prosila . . ."

"Hudo je dandanašnji na svetu", je zamrmral prijatelj in se zatopil zopet v svoje delo.

Naglo je šel Maks mimo upognjenih, potečenih delavcev in mimo hropečih strojev, odpiral vrata in jih zapiral urno za seboj, švigal semintja, na desno in na levo, ter prišel naposled tako na svoje mesto. V treh razmahih je vrzel obleko raz sebe in si zavihal rokave pri srajci visoko do ramen. Nato je pričel delati. Tik njega, pred njegovimi očmi, je grmeče bučal stroj in bruhal iz sebe neprenehoma množino železnih plošč, še vse razbeljenih in gorečih, ki jih je bilo treba spraviti naprej v drugo odprto, nenasitno žrelo hrešče so hrumela velikanska črna kolesa svojo temno mrtvaško pesem, ki je bobnela od stene do stene, od tal do stropa, da je stresalo človeka do mozga . . . Maks se je urno pripogibal in delal na vso moč. Kmalu se je v obraz razgrel in v skalečih curkih mu je tekel znoj s čela in z razpaljenih lic.

Zdaj ni melo nič več časa misliti na svojo na smrt bolno ženo in lačne otroke doma v mrzli podstrešni kajbi, zdaj je bil zanj čas neumornega dela. Ni se smel ganiti s vojeja mesta, še s trepalnicami si je upal komaj treniti, samo da je imel ropotajočega zmajevodno bistro pred očmi zakaj strašen je bil ta zmaj, tako divji in neukročen, da bi se za vsako še tako malenkostno izpopolnjen kretnjo grozno maščeval . . . In Maks je vztrajal kakor ulit, oči strmeče in nazeče, ves prevzet od te hrumeče, hreščeče muzike drvečih koles, ves prenapoljen z dušičim, pokvarjenim vzduhom, ki ga je tiščal kakor s silnimi železnimi pestmi za prsa in ga davil v grlu se je izpremenil tudi sam v nekaj stroj in je gibal roke čisto mehnično v odmerjenem taktu, kakor na povelje. Samo malo naj bi se premaknil s vojeja mesta, samo za spoznanje, za las, pa bi ga pograbila silna kolesa s

seboj v svoji divji ples in ga razčefederala na drobne kosce kakor cunjoo . . .

Vidljub napornemu delu so se Maksu zdajpazdaj vendarle usiljevale misli na bolno ženo doma v predmestju. Tem mislim se nikakor ni bilo mogoče ubraniti. Ko je delal kakor da je obseden in je strmel v bljuvajoče žrelo pred seboj ter so ga glušila grmeča kolesa s svojim ropotom, mu je vstala pred očmi nenadoma temna, zakajena podstrešna kajba z enim samim opranim okencem: Tam v kotu, na stari, nerodno zbiti postelji leži Meta do vratu je odeta s koci in z raztrganimi rjuhama, gola desnica počiva na odeji, levica visi s postelje navzdol, samo rahlo se dvigajo prsa pod odejo, lica so voščeno-bela in globoke oči so kakor mrtve; zdajpazdaj se izvije bolnie iz ust bolesten vzdih, za hip se odpro dolge, temne trepalnice in trudno krožijo mrtve oči po mrtvaški kajbi . . . Na tleh, tik polomljene mize s tremi nogami se valjajo otroci, sklijučeni, brez smeha in brez veselja, kakor majhni grbasti starčki, ki jim je radost popolnoma tuja in neznana. Iz zibke poleg postelje pa se oglašajo jokavi, jezeči glasek malčka z drobnim, resnim obrazkom, kakor da je odahnila že davno smrt sama v nežna ličica . . .

Oh misli na bolno ženo in na gladne otroke so Maksu lica vzplamtela kakor v ognju; pripoginil je hrbet in delal še krepkeje kakor prej. Samo ena misel je kipel v njem in ga omamljala: "Meta, otroci, ljubi moji — tukaj moje življenje za vas!"

O mraku je pretresljivo zatuli tovarniška sirena in v močnih sunkih je pričela bruhati tovarna na stotine še komaj napol živih delavcev iz sebe; krvoločni moloh se je bil napol gorke, sveže krvi do grla in se hotel nekoliko oddahnuti, da prične drugo jutro znova pobirati svoj krvavi davek . . .

Zunajpred železno ograjo je čakal Martin, njegova lica so bila opaljena, ustne razpokane in roke ožgane. Neoženjen je bil, imel je še le komaj trideset let, ali izgledal je kakor starec.

Maks je kmalu prišel in skupaj sta se opotekala po polni cesti proti domu.

"Komaj se držim pokoncu . . . prokletu življenju!" je potarnal Martin.

"Kaj tebi, ki imaš skrb le samo zase!" je dejal Maks. "Pomislil nekoliko, kako stoji stvar z menoj . . . Meta bolna, otroci pa lačni . . . revčki . . . in jaz, no, že veš, kako se godi meni . . ."

"Pa si poklical zdravnika?"

"Seveda! Ta je dobil svoj delež . . . tak račun mi je napravil, kakor da bi bil zdravil cesarico . . . In Meti ni vkljub temu še nič boljše, še vedno bolj jo tišči v prsih in jo davi v grlu . . . To je pasje življenje! Plača slaba, da plačam komaj stanovanje . . . da sem več dni lačen kakor pa sit za hrano gre pa vedno trdo, tako . . . Če običke človeka pa še kakšna nesreča povrh, kakor je obiskala zdaj mene . . . no, potem pa kar adijo, potem se pripravim kar lepo na smrt . . . Živ človek se ne zmeni zato . . . kar na cesti pogini! . . . Tako je dandanašnji!"

"Slabo, Maks!" je menil Martin.

"Še več kakor slabo, še veliko več. Kadar je vsa stvar že tako daleč . . . potem smo pri kraju in amen! . . . Po zdravnika bom pa še poslal, četudi nimam denarja!"

"Moraš poslati!"

"Vidiš, Martin, tako govore vsi, najbolj tisti zapetniki, tisti zapetni petičniki: "Moraš poslati!" — Ampak pri tem ne gane nihče s palem, kaj s palem, še z mezincem ne, četudi si sam berač . . . Ali ne veš, da te misli zdravnik živega požreti, če mu ne moreš takoj plačati, če nimaš ravnno denarja? Da te bo tožil za par vinarjev? . . . Brat, pa nikar ne misli, da eika to kaj nate!" —

"Saj me poznaš, Maks, in veš, da bi ti rad pomagal . . . Pa sem sam berač, da ni večjega . . ."

"Verjamem . . ."

Dospela sta do starinske, široke hiše sredi predmestja in obstala tik prostorne, temne veže.

"Jo greš pogledat?" je vprašal Maks.

Po strmih, nerodnih stopnicah sta se pričela plaziti, hodila sta po ozkih, smradljivih hodnikih in zopet po strmih, vegastih stopnicah, ki so vodile vedno navzgor, vedno više in više, kmalu sta dospela v temno podstrežje; mrežasto tramovje je prežalo iz teme. Maks je prižgal vžgalico.

"Kar za menoj! Pazi, da se ne spodtakneš!"

Prestopila sta neroden, visok prag. Maks je potisnil široko vegasto lesno na stran in bila sta v globoki Maksovi kajbi.

"Kdo je?" je zaječalo s postelje, z boleznim, mrliškim glasom.

Maks je znova prižgal žveplenko . . .

"Jaz, Meta, jaz in Martin . . . Kako se kaj počutiš? Ali ti je kaj boljše?"

"Vedno slabše, Maks . . . Čutim, da ne bom dol . . . tišči me v prsih in davi . . ."

Vžgalica je ugasnila. Cvileč glasek je zajokal iz kota, iz teme:

"Lačen . . . Kruha!"

Maksu so stopile solze v oči.

"Koj dobite otroci . . . samo ravno zdajle nimam ničesar."

Poiskal je svečo in jo prižgal; plašno je plapolal plamen in razsvetljeval mrtvašnico, kakor njo tik pod streho.

"Meta, ali hočeš, da grem po zdravnika?" je vprašal Maks in sedel na nizko, okajeno skrinjo, ki je bila dolga in široka.

Odeja na postelji se je rahlo zgenila.

"Ne, ni potreba, Maks . . . Saj smo ga že poskusili . . . ne pomaga nič, pač pa bi rad samo denar žrl . . ."

Otroci na tleh so pričeli jokati.

"Kruha! Kruha!" —

In drobne ročice so se iztezale proti očetu.

Kakor da mu para kdo sree, je bilo Maksu:

"Saj bi dal, ko bi imel . . . O pravični bog, kje je pravica?"

Martin se je bridko nasmehnil.

"Pravice ni, Maks, so jo že zdavnaj pokopali, če je sploh katerikoli bila na svetu . . ."

Maks se je dvignil s skrinje.

"Počakaj me tukaj, Martin, da ne bo otrokom dolg čas, da ne bodo jokali . . . Jaz grem po zdravnika za Meto."

"Če nimaš denarja, ga ne boš dobil!"

"Moram ga! Saj ima vsak človek sree in zdravniki so tudi ljudje . . ."

"Nihče nima dandanašnji sree, hudoben, brez primere hudoben je svet!" je razlagal Martin.

"Jaz grem," se je dvignil Maks s skrinje.

"Greš, ali zastonj!" mu je dejal Martin.

Maks je prijel za vegasto, trhlo lesno.

"Moja dolžnost je . . . sicer Meta umre . . ."

In stopil je preko praga, zaloputnil natežko trhlo lesno za seboj in odhitel skakljaje po stopnicah navzdol.

"Prazen se bo vrnil!" je premislil Martin in čakal.

Čez pol ure se je lesa zopet premaknila in v kajbo je stopil Maks — sam.

"Ali nimaš zdravnika?" se je nasmehnil Martin.

Maks se je sesedel na skrinjo in si zakril obraz v dlani.

"Prav si govoril, Martin: Nihče nima dandanašnji sree, brez primere hudoben je svet." —

III.

Ravnatelj tovarne je dvignil glavo in govoril z visokim, tresočim se glasom:

"Cenjeni delavci! . . . Nikar se razburiti zaradi tega, kar vam bom zdajle povedal. Mene je zadel velika nesreča; glavni moj odjemalec in kupčevalec z blagom iz moje tovarne je goljufal in mi povzročil jako izdatno škodo; to luknjo je treba zamašiti. Jaz ne bom trpel po nedolžnem tako škodo! Zato vam dam na znanje, cenjeno zbrano delavstvo, da vam moram pritrpati plačo, sicer, pa o tem natančneje še jutri!"

Morje delavcev je tedaj zasoplo in zapretilo s pestmi.

"To je krivica! . . . Tiran! Bera! Dol z njim!"

"Mir! Tiho!" — je miril ravnatelj smrtnobled razkačena delave.

"Ti molči!" se je zganilo morje in više so zagorele močne pesti.

(Konec prihodnjič.)

SEVEROVE TAB-LAX { Sladkorno odvajalo } Cena 10
 { Prijetno v učinkih } in 25 centov.
 { Za odrasle in otroke. }

Kožni opahki

kakor prišč, kraste, oblotčniki, slani tok, brsljansko zastrupljenje in drugi srbeči opahki na koži zahtevajo kako dobro krajevno zdravilo. Poskusite

SEVEROVO MAZILO ZOPER KOŽNE BOLEZNI

in opazite učinke. Cena 50 centov.

Kadar potrebujete zdravila, vprašajte lekarnarja za Severovo. Zahtevajte samo Severova. Ne vzemite domdestitev. Ako vas ne more lekarnar založiti, naročite jih od nas.

W.F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA

MODERNA GOSTILNA.

kjer se toči sveže Duluth Moose & Rex pivo.

Skubic in Oražem, lastnika.

(5m) Aurora, Minn.

ANTON MLADIĆ moderna gostilna.

Toči pilsensko pivo in vina.

Kegljišče. Tel. Canal 4134

2348 Blue Island Ave. Chicago, Ill.

Za \$1 se lahko vsak ki zna čitati angleški naroči za celo leto. U. M. W. Journal, uradno glasilo organiziranih premogarjev, ali pa Miners Magazine, uradno glasilo organiziranih rudarjev. Oba lista sta tednika in se jih naroči pri sodr. I. Sušnarju, tajniku J. S. Z. cor Halsted & Madison St., 4th floor, Chicago, Ill.

POZOR!

Podpisani se priporočam Slovence v La Salle in okolici za stavbinska dela. Postavljam navadne in moderna poslopja. Sprejemam tudi popravila in predelavanje vsakovrstnih poslopj po zmernih cenah. Kadar želite postaviti hišo, se obrnite na svojega rojaka. S tem vam bo prihranjen denar in čas. Delam po pogodbi. Za vsa moja dela jamčim.

Vaš rojak Vencel Obid, 438 Berlin Str., La Salle Ill. (Advertisement) 3m

Veliki Slovensko-Angleški Tolmač, obsega slov.-angl. slovnico, razgovore, pisma in navodilo kako postati državljan poleg največjega slov.-angl in angl. slov. slovarja. Knjiga je nujno potrebna vsim onim, ki se res želijo naučiti angleščine. Cena v platnu trdo vezana (430 strani) je \$2. ter se dobi pri V. J. Kubelcu, 538 W. 145. St., New York, N. Y. Pišite po cenik knjig.

Najbolji Trester Brandy prodaja Bernardova tvrđka v Chicagi. Glej oglas na 5. strani.

Izobrazba raste.

Vsakdo mora priznati, da se ljudstvo izobrazuje in posledice tega so, da skrbje bolj za svoje telo in zdravje. Spoznali so, kaj jim bolj pristojna in koristi in vedo dobro kaj storiti, in slučaju hitre in nagle bolezni. Radi tega opozarjamo vsakega na Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino, ker isto preustroji telesni sistem in deluje uspešno na vse organe, da delujejo redno. Daje jim pa tudi moč, da store svojo dolžnost brez velike težave in napora. Tò zdravilo bode uspešno delovalo v slučaju zaprtja, kaličnih in bolj povzročujočih plinih, povrne dober tek in okrepujoče spanje. V drogerijah. Jos. Triner, izdelovalec 1333-1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Ako trpite bolečine v mišicah ali členkih, poskusite Trinerjev liniment. V mnogih slučajih se zadobi po rabljenju tega linimenta takojšno olajšanje. Ako je premočno, razredči ga z čistim olivnim oljem. (Advert.)

Cenjeni rojaki!

Kot stara tvrđka za izdelovanje harmonik (tudi v starem kraju) kakor tudi popravo, se Vam pri-

Do mi opravi agijske in sjeenje

Konzularne, etarokrajake sodnijske in vojaške

Javni notar Kaker 207 Hanover St. Milwaukee, Wis.

poročam za blagohotna naročila. Cene so najnižje, kvaliteta najboljša.

Anton Mirvar ml. 1162 E. 61. Str., Cleveland, Ohio.

JOE POLOVICH do danes najmodernejši KROJAČ

dela bleke finih krojev po zelo zmernih cenah. Obleke zlika takoj sproti med tem, ko vi čakate.

3129 Broadway, St. Louis, Mo.

I. STRAUB URAR

1010 W. 18th St. Chicago, Ill

Ima večje salogo ur, verigke, prva nov iz drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo niski ceni.

MATIJA SKENDER SLOVENSKI JAVNI NOTAR ZA AMERIKO IN STARI KRAJ

5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

JOS. A. FISHER Buffet

Ima na razpolago vsakovrstno pivo, vino, smodke, i. t. d.

Izvrstni prostor za okrepilo. 3700 W. 26th St., Chicago, Ill. Tel. (Lawndale 1761)

SLOVENSKI SALOON LOUIS BEWITZ, 198 — 1st Ave., Milwaukee, Wis.

Izborna pijača, izvrstna postrežba. Vsakdo uljudno sprejet.

Ako želite slovenske gramofonske plošče, Columbia gramofone zlatino in srebrnino, obrnite se na nas!

A. J. TERBOVEC & CO. P. O. Box 25, Denver, Colo.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Zdravnik za notranje bolezni in raneocelnik.

Zdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravila 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 popel; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živeti bolniki naj pišejo slovensko.

E. BACHMAN 1719 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

je največja československa delavnica zastav, znakov, šepic in vseh društvenih potrebščin. Zahtevajte takoj po pošti moj veliki cenik, ki ga Vam pošljem — popolnoma zastonj.

CARL STROVER Attorney at Law

Zastopa za vsah sodiščih.

Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.

St. sobe 1009

133 W. WASHINGTON STREET, CHICAGO, ILL.

Telefon: Main 3989

TUJCEM priporočam svoje dobro urejeno prenočišče in restavracijo, domačinom pa svoj saloon, vsem skupaj pa vse.

IG. KUŠLJAN 229—1st Ave. MILWAUKEE, WIS

M. JOVANOVIČ 84 — 6th Str. Milwaukee, Wis. PRODAJA ŠIFKARTE.

Pošilja denar po pošti in brzojavno. Izdeluje: Obveznice — Pooblastila — Prepovedi, potrjene po notarju in ces. in kr. konzulatu.

EDINA HRVAŠKO — SLOVENSKO — SRBSKA AGENCIJA.

ALOIS VANA — izdelovatelj — sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1406

SALOON z biljardom in kegljiščem

Poleg saloona dvorana za društvene seje, veselice itd.

John Stražičar 611 Market St., Waukegan, Ill. Phone St. 571.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA. NIZKE CENE.

Velike ugodnosti: električna luč, izvrstna kuhinja, vize zastonj, kabine tretjiga razreda na parniku

Sledeči parniki odplujejo ob 3 uri popoldan iz New Yorka:

Za vse informacije se obrnite na glavne zastopnike

PHELPS BROS. & CO. Gen'l Agt's, 2 Washington St., New York.

ali pa na druge uradne zastopnike v Združenih državah in Canadi.

POZOR! SLOVENCII! POZOR! SALOON s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter najšibke smodke. Potniki dobe šečno prečiščeno za nisko ceno.

Postrežba točna in isberna. Vsem Slovenceem in drugim Slovancem se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR, 1625 So. Racine Ave. Chicago.

LOUIS RABEL moderno urejen salun

NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS

Telefon 1199

M. A. Weisskopf, M. D. Izkušen zdravnik.

Urađuje od 10—12 predpoldne in od 7—9 zvečer. V sredo in nedeljo večer neuraduje.

Tel. Canal 476.

1842 So. Ashland ave. Tel. residence: Lawndale 8996.

GOSPODINJE POZORI!

Priporočamo vam v prodajo vse stvari, ki spadajo v grocerijsko ali mesarsko obrt. Vse re najnižjih cenah. Na zahtevo se dovažna na dom.

G. Mamčillovič & Co., 331 Greeve St., Conemaugh, Pa. Tel. Con. 4050.

Važno uprašanje!

Do mi opravi agijske in sjeenje

Konzularne, etarokrajake sodnijske in vojaške

Javni notar Kaker 207 Hanover St. Milwaukee, Wis.

poročam za blagohotna naročila. Cene so najnižje, kvaliteta najboljša.

Anton Mirvar ml. 1162 E. 61. Str., Cleveland, Ohio.

Iz polja moderne vede.

ČLOVEK IN NJEGOVI ŽIVALSKI PREDNIKI

(Konec.)

Zibanje otrok, da rajši zaspijo, je tudi tristetisoč — ali pa še več — let stara navada, ki sega nazaj v tisto dobo, ko so otroci opijčega človeka imeli svojo zibel na košatih vejah tedanjih dreves. Otroci pračloveka — poraščeni z dlako — so bili ravno tako nagajivi in sitni, kakor so še dandanes njihovi potomci in tako so jih morale matere gugati na drevesu in mrmrati primitivno pesem, da so zaspali. Ta instinkt je ostal pri otrocih še dandanes in sicer splošno. Gunganje bodisi v zibel ali na gugalnem stolu in prepevanje v enakomernem tonu je za otroke primitivni hipnotizem, ki jih vspava. Ali ta od pračloveka podedovan instinkt ne ostane samo pri dojenčkih. Ko otrok odraste in začne skakati na planem, ali ni njegova najljubša zabava, da se ziblje, bodisi na vrvi privezani za drevo, ali v nalašč za to narejeni zibalki? Kdo se ne spominja otroških let, ko je drvel naokrog, skakal čez drog in vrv, čez grm in graben in splezal na vsako drevo v bližini doma? Posebno za dečke ni večjega veselja, kakor če splezajo na drevo, iščejo petičja gnezda in se zbiljejo na vejah.

Vse to je prirojeno otrokom, oziroma podedovano od naših srečnih, kosmatih prednikov, ki so skakali in plezali po drevesu. Ta instinkt je v človeku, zlasti v mladini, še tako vkoreninjen in tako aktiven, da bo vzelo še stotisoče let, preden izumrje. Ni čuda! Človek je živel sto in stotisoče let v opijči formi na drevesu, skakal in plezal, bodisi v zabavo, na lovu za hrano ali na begu pred sovražnikom in sled te dolge dobe se ne more tako hitro izbrisati. Samohrana, večni naravni zakon, pa skrbi, da ta instinkt v človeku ne izumrje tako hitro, ker mu je na korist. Pomislimo na velike katastrofe kot je požar ali povodenj — koliko ljudi bi v takih slučajih izgubilo življenja, če bi se ne rešili s pomočjo plezanja in živalskih skokov! Ob času velike povodnji v Ohiu pred enim letom so moške in žene vrgle otroke na hrbet in hodile po železnih vrveh do čolna; otroci so viseli za roke na oknih in se spustili po gugajočih vrveh na varno. Vsi ti in slični vratolomni prizori so se vršili brez kakih vaj, ne da bi kdo učil otroke in odraslene pred katastrofo, kako se imajo vesti ob času nevarnosti. Nevarnost je prišla nenadno, v trenutku in rešitev je bila odvisna od ene minute in ravno v takem trenutku se vzbudi v človeku starodavni instinkt, podedovan od pračloveka, ki mu pomaga iz zadrege.

Pračlovek se je razvil in zavedel svoje eksistence v gozdu. Stotisoče let svojega primitivnega obstanka je prebil človek v gostih sumah. To je bilo čisto naravno. Gozd mu je dajal zavetje pred viharji in neurjem; dajal mu je hrano v obilici in dajal mu je sto in sto priložnosti, da se je lahko brnil napadov od zveri in gojil mladino. Minila je dolga vrsta tisočletij, odkar je človek zapustil svoj gozdni bivališča — mnoga divja plemena še danes bivajo v pragozdih — toda vtisa, katerega je imelo gozdno življenje nanj, se pa ni otresele še danes. Vsakdo gre rad v gozd, zlasti poleti ga ni lepšega užitka in boljšega počitka za mlado in staro, kakor če se zabava v sencah šume. Neka tajinstvena sila vleče vsakega človeka v zeleni gozd, kjer se vsako dobro počuti in začasno pozabi na skrbi in boje za obstanek — toda malo-ko-ve, da ta tajinstvena sila je prirojena, podedovana od naših davnih, davnih živalskih prednikov, kojih domovina je bila prostrana šuma.

Govorili smo o primitivnem hipnotizmu gunganja in enakomernega petja, ki vspava otroke. Pod vplivom nebrojnih oblik takega hipnotizma je tudi odrasčen človek. Naj naenkrat kje v naši bližini zaigra močna godba, takoj se zdrzemo in vleče nas bližje, tam, od koder prihajajo glasovi. Ako godba igra plesno poskočnico ali koračnico, je privlačna sila tolikanj večja. Vsak hrup, pa naj bo še tako neokusen, ki vabi na zabavo ali ki oznanja kaj dobrega, nekako vzmerni in poživi vsakega,

ga, ki ga sliši in vleče ga v bližino. Zlasti to velja za priproste ljudske mase, toda ravnotako vpliva tudi na inteligentne ljudi, kajti človek, naj bo tak ali tak, se ne more otresti tega, kar je podedoval tekom stotisočletij od svojih prednikov, ki so živeli prosto in brez dvoma arupno šumsko življenje.

Drugi podedovan "greh", ki prihaja od pračloveka in na katerem trpe zlasti otroci, je strah pred temo. Znano je, da se otroci boje teme; toda so tudi odrasli ljudje v priprosti masi, zlasti ženske, ki se tudi boje samote v temi noči. Ne vedo zakaj, a vseeno se boje. Ta strah pred temo in pred nočjo je tudi prirojen ali podedovan, kako hipnotizem zibanja, hrupa itd., kakor gori omenjeno. Pračlovek v svojem gozdnem bivališču se je bal teme, ker v temi ni mogel videti svojega sovražnika, bodisi zver ali kar mu je že streglo po življenju. Zato se ni upal ponoči nikamor, temveč čepel je v svoji primitivni bajti na drevesu ali kar je že imel za prenočišče. Tema, torej noč je bila za opijčega človeka večna nevarnost, kajti v temi ga je napadalo vse, kar ga je sovražilo in preganjalo. Ta nevarnost ni bila nič manjša tudi potem, ko je po dolgi, dolgi dobi primitivni človek prvič iznašel ogenj. Ravno nasprotno — nevarnost je bila še večja, kajti žarek plamena je ponoči privabil v bližino razne zveri in druge nepovabljene goste. Tako je v zgodnjem človeku tema noč zasidrala smrtni strah v meso in kri in z ostalimi dedščinami vred ima človek ta strah še danes v svojih otroških letih, a nekulturn in praznoveren človek pa celo življenje.

Toda pračlovek se ni bal samo prazne teme. Bal se je tudi prepadov ali globokih odprt in zemlji, o katerih je menda mislil, da nimajo nikjer dna. In še danes človek občuti nekak nemir, kadar se približa ali pogleda v zijajoči prepad ali jamo. Najraje vsakdo beži v stran od takih krajev. Pred zvermi ima vsakdo strah, toda pred nobenim živalskim stvorom nima priprosti človek toliko bojazni, kakor pred reptilijami, kamor spadajo kače. Pred kačo se vsakdo umakne, pa naj bo še tako nedolžna ali brez vsakega strupa. Pretirana bojazen in sovraštvost do kače in ostalih plazalcev, čeprav je mnogo neškodljivih — kot na pr. zeleni kuščar v stari domovini — je tudi podedovan instinkt od gozdnega in jamskega pračloveka. V tedanji dobi so brez dvoma še živele drugačne reptilije, prave pošasti in zmaji, ki danes žive le še v pravljicah in današnji krokodil je le neznamen potomec istih. Ogrorne okamenine teh pošastnih reptilij vidimo danes v muzejih. Seveda je teško reči, kedaj so te reptilije izumrle, to je v kateri geološki dobi so izginile, vendar pa ni dosti manj kot gotovo, da je mnogo teh prednikov današnjega kuščarja in krokodila, ter današnjih kač zatekel primitivni človek v opijči formi. In revni tedanji človek je mnogo preстал pred to golaznijo. Če je še danes opravičena bojazen v "džungli" Afrike, južne Azije in Amerike pred kačami in krokodili poleg drugih zveri, je bila bojazen tolikanj bolj opravičena v pračloveku, kateremu je bil takorekoč ves takratni svet — kolikor ga je poznal — en sam "džungl". Mnogim živalim je pračlovek ušel na drevo in pozneje v skalnato luknjo, kjer je bil varen pred njimi. Toda kače in druge reptilije so plezale tudi po drevesu, zato je bil njegov strah toliko večji. Vsak nenadni šum v gosti travi ali v gostih vejah mu je pretresel živce, kajti gotovo je imel v mislih kačo ali sličnega sovražnika. In — ali se ne zdrzemo še danes, ako gremo po gozdu in če naenkrat v bližini zaslišimo kje v listju, v grmu ali v travi? Koliko jih je, ki ne bi v takem slučaju najprv mislili na kačo?

Navesti bi se dalo še mnogo primer in dokazov, da se človek še danes ni otrese instinktov, dobrih in slabih, ki jih je podedoval od svojih živalskih ali polčloveških prednikov. Človek se je čudovito razvil. S svojim duhom in razumom povzdignil se je visoko nad živalski svet, iz katerega je izšel, toda vzelo bo še milione let, preden bo iz sebe izluščil in izrgal sleherni sled revne, primitivne dobe svojega začetka.

Vohunska afera v Pulju?

Iz Pulja poročajo: Pred par tedni je dospel tam poštni in brzokajni ravnatelj, dvorni svetnik Pattay, v spremstvu bivšega policijskega komisarja dr. Mlekuša, koncipista Miroslaviča in več policijskih agentov. Ta komisija se je napotila v poštni urad v ulici Carrara poleg Narodnega doma. Poštni urad so takoj zaprli, uradnikom in vslužbenecem so ukazali, naj takoj zapuste uradne prostore. Nato se je vršila v poštnih prostorih hišna preiskava, ki je trajala pozno do večera. Istočasno je policija aretirala poštnega uradnika Nikolicha in nekega posestnika Ivaniseviča. Odvedli su ju na policijo, kjer so ju zasliševali skoro do jutra. Tekom nedelje je policija izvršila še več drugih aretacij. O vzrokih teh aretacij ni ničesar znanega, ker čuva policija najstrožjo tajnost. Zato se ne more izvedeti niti imen vseh aretirancev. Eno pa je gotovo, da pri aferi ne gre za kakšne poverbe, marveč je oblast prišla na sled veleizdajniški aferi. Zatrjujejo, da so v afero zapleteni tudi častniki. Pri hišni preiskavi pri nadpoštarju Nikolichu je našla policija mnogo obtežilnega materiala. Aretirani je tudi domobranski narednik Šmuc.

— Državni poslanec dr. Korošec iz Maribora kaj pogosto zabaja na Štajerskem med rudarje in tudi drugo delavstvo, pa agitira za krščanske socialce. Rudarji tega moža poznajo, ki je za časa izpora tiskarjev iskal stavkokaze za Cirilovo tiskarno v Mariboru. Tako dvojno vlogo igrajo klerikalni možje povsod in takim možem naj delavstvo kaj veruje. Na eni strani mečejo delavstvo na cesto in iščejo zanj stavkokaze, na drugi se pa izumirajo delavstvu kot prijatelji. Mož je sedaj načelnik jugoslovanskega kluba v državnem zboru.

Lepi delavski prijatelji so farski podrepaniki!

Calumet, Mich., 26. marca. — Dragi urednik meni najbolj priljubljenega lista "Proletarec"! Čista resnica je, kar ste poročali o tukajšnjem kampanjskem listu Glasniku. V grdem smiru se nahaja. Šepirle je samo zato ostal doma — drugače bi bil na konvenciji — ker ga čuva na mrtvaški postelji in se joka: "O, kaj bo, kaj bo z našim 'stakom'! Vsi dohtarji mu nič ne pomagajo. Ni ti P. Boce, g. Rūmen, dohtar Bačič niti živinski dr. Plautz mu ne more pomagati. Vsi pravijo, da ne bo sv. Jurja dočakal. O jeh!" plaka Šepirle. — V nedeljo se bo vršil veliki ples pri "Big Mary" iz Dragonje vasi, katera je zelo "naprej prišla" s črnokranjskimi skebi in grintavei. Ivice bo sviral in Ivak Trbučki, drugi grintavec, bo pa gonil mehe in zajca strigel. Zadnji je zdaj bolj spočit, ker ne vleče več kot vol na Temberku, pač pa on i. Klobučar zdaj vozita kakor muli. No, Klobučarju ni zameriti, saj je že večkrat prišel domov brez plačice; vajen je majhnih "doletov".

V. zadnji številki "Proletarca" je vam je poročal neki dopisnik od tukaj glede rojaka Majerleta, da je pričel proti štrajkarjem. To je bila pomota. Majerle sploh ni pričal, pač pa je bil le tolmač in je zagovarjal delavsko stran bolj kot pa kompanijsko. Dotični dopisnik gotovo ni bil v Houghtonu ob času preiskave in zato mu ta stvar ni znana. Res pa je, da je Rom govoril proti štrajkarjem. Rom je bil edina slovenska priča, ki je govoril proti delavstvu in je v resnici grintavec. Prosim torej, da to priobčite, ker dotični naš solbrat dela Majreletu krivico.

Živeli bratje štrajkarji! Tebi "Proletarec" pa želim obilo uspeha. Vaš naročnik.

Ali si je že vaša organizacija naročila 100 listov "Socialistične knjižnice", katere bodete razdelili med nezavedne tovariše na prihodnji veselici. — Ako tega še niste storili, skrbite, da se to zrodi.

OBJAVA

Rojakom naznanjam, da sem zopet začel razprodajati zemljo v slovenski farmerski naselbini v Wausaukee, Wis., kjer je kupilo zemljo že nad sto rojakov in se jih je tudi že mnogo naselilo ter si postavilo svoja domovanja.

V prvi vrsti povdarjam, da se prodaja ta zemlja izključno le Slovincem, da obli tedaj vsak kucec rojaka za soseda. Jaz sam sem tukaj naseljen s svojo družino, tako da morem vsakteremu v vseh možnih ozirih pomagati in mu na roko iti. Svet, katerega prodajam, je v splošnem jako rodovitno ter se pridelava na njem vsakovrstne pridelke kot v starem kraju. Podnebje je ugodno, voda zdrava in dobra, ravno tako imamo tukaj vedno dober trg za vse pridelke, ki se prav lahko in dobro prodajo. Kraj, ki je jako prijazen in zdrav, nudi tudi vse ugodnosti, kot po večjih mestih. Tu imamo med drugim dobre šole, cerkve, mlekarno kmetijske družbe, banko, različne trgovine, dobra pota in jako ugodne železniške zveze z vsimi državami Unije itd.

Postrežba je poštena in solidna. Vsakdo, ki svet kupi, dobi čiste lastninske papirje brez vseh obveznosti, kakor Deed in Abstract in to brez odlašanja ali kakih posebnih stroškov. Tu se ni bati, da bi bil kdo goljufan ali da bi izgubil denar ali zemljo, ker garantira za to Grimmer Land Co., ena največjih zemljiških družb, ki lastuje na stotisoče akrov sveta. Da je vse to resnica, Vam lahko dokaže veliko število rojakov, ki so tukaj kupili zemljo, in številna zahvalna pisma, ki so v uradu vsakomur na razpolago.

Povsod tu naokoli je cena zemlji že poskočilo, a jaz prodajam rojakom še po isti ceni kot lani, to je od \$15.00 do \$20.00 na akro. Tudi povrnem vožnjo vsakemu, ki kupi najmanj 40 akrov zemlje. Pogoji so jako lahki in ugodni. Za natučnejša pojasnila se obrnite pisмено ali osebno na

A. Mantel, Wausaukee, Wis. Advertisement.

FARME V WISCONSINU.

40 akrov farma, tri milje od mesta, 8 akrov ščiščenega, lesena hiša in dobra pot. Cena \$600.00. Takoj \$200, drugo v obrokih po 6%.

120 akrov farma, 20 akrov ščiščenega, 4 milje od mesta na dobrem potu, poleg farme je šola. Skozi farme teče lep potok. Cena \$1700. Takoj \$400, drugo v lahkih obrokih.

40 akrov farma, 4 milje od mesta, ki šteje 35.000 ljudi, mala hiša z lesu in staja, 5 akrov ščiščenega; se dotika slovenskih farmerjev. Cena \$900.00. \$300 takoj, drugo na obroke.

80 akrov lepega zemljišča na ravnini, čiščen brez težave, 2 milji oddaljene od slovenskega mesta, med slovenskimi farmerji. Cena \$900.00. \$300.00 takoj, drugo na obroke.

40 akrov, tri milje oddaljene od dobrega slovenskega mesta, 8 akrov ščiščenega. Cena samo \$450.00. Delno vplačilo.

Tudi druge prodaje v Wisconsinu in Michiganu. GRIMER LAND COMPANY, Room 1007, 133 W. Washington Str., Chicago, Ill. (Advertisement.) 4x

Naselniška družba "Ilirija" FARME.

Od tri do pet mil od mesta Merrill v Lincoln Co., ki šteje okrog 15.000 prebivalcev in ima veliko industrijo, se razprostira rodovitno valovit svet, ki je odločen za slovenske farme. Skoz ta svet vodita dve železniški progji in tri okrajne ceste in teče več potokov. Zraven teče reka Wisconsin river. Ta zemlja se za sedaj še prodaja po 12 do 16 dolarjev akro, kakor je les na katerem delu. Plačilni pogoji lahki. Kdor se zanima, naj piše po pojasnilo. Vsaki dobi natančne podrobnosti da je tako na jasnem predno izda denar za dolge vožnje. Mi ne pošiljamo nobenih knjig ali podob. Pojasnila samo pisмено ali za bližnje ustmeno pri

Iliria Colonization Co., Sheboygan, Wis.

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM

Kasparjeve Državne Banke

je najceneje in najbolj sigurno.

Naša parobrodna poslovnicca je največja na Zpadu in ima vse najboljše oceanске črte (linije). Sifkarte prodajamo po kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POŠTA.

Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K5 \$1, brez odbitka. — Največja Slovanska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovinci postreženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,318,821.65 premoženja.

KASPAR DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO ILLINOIS

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue

vogal Loomis ulice

Chicago.

VLOŽENA GLAVNICA \$1,900,000.00

JAN KAREL, PREDSEDNIK.

J. F. ŠTEPINA, BLAGAJNIK

Naše podjetje je pod nadzorstvom "Clearing House" šikaskih bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi ulege poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 popoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure popoldne do 12 ure popoldne. Denar vložen v našo banko nosi tri procenta. Bodite uverjeni, da je pri nas denar naložen varno in dobitkoma.

Conemaugh Deposit Bank

54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.

Vložena glavnica \$50,000.00.

Na hranilne uloge plačamo 4% obresti

S. D. P. Z. ima svoje novce v tej banki.

CYRUS W. DAVIS, predsednik.

W. E. WISSINGER, blagajnik.

5 pristnih pijač, Kranjski Brinjevec, Slivovic, Tropinovec, Grenko Vino in in to so:

Highlife Bitters. Moja trdka ja prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žgane pijače naravnost iz Kranjskega. Naročite si poskusni zaboj, koliko steklenic in katere pijače hočete, samo da bo eden zaboj, 12 steklenic. Moje cene so nižje nego kjerkoli drugje, ker mi ni treba plačevati dražih agentov. Prodajam samo na debelo. Pilite po cenik.

A. HORWAT,

600 N. Chicago, St., Joliet, Ill.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ZAVAROVALNINA.

Vsak pameten človek skuša potom zavarovalnino obvarovati svojo družino pred nepričakovano potrebo v slučaju nagle in rane smrtne nesreče. Seveda njegova dolžnost je, da podaljša svoje življenje in da si ohrani zdravje. To on lahko stori s tem, da vzdržuje svoj prebavni sistem v vedno dobrem činu-jočem redu. Ko hitro opazi

- Slab tek
- Kolcanje
- Teškočo v želodcu
- Kosmat jezik
- Zaprte
- Bolečine v črevih
- Bolečine v križu
- Zapeko
- Nagle slabost

naj takoj rabi

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.

Ta zeliščina priprava mu bo dala hitro in popolno odpočilo, ker ista izčišči popolnoma alimentarni kanal, ne da bi povzročila kake neljube posledice in odstranila iz telesa vso neprebavljeno hrano.

Ista bo tudi ojačila bolne kraje v črevih in jih ojačila tako, da bodo zopet ti organi delovali brez vsake postranske pomoči. Ista bo odstranila nagib za zaprte in odstranila vse posledice. Rabite to izvrstno zdravilo, ko hitro opazite katerikoli gori omenjeni simptom in s tem se bodete obvarovali pred mnogimi boleznimi. Dalo vam bo: Naravni apetit, telesno moč, čistost duha. Dalo vam bo tudi ljubezen do življenja, zdravje polt, stalno zdravje, kjerkoli mogoče.

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.

V lekarnah.

Ne sprejemajte ponaredkov.

JOS. TRINER

Uvaževalec in Izvaževalec.

1333-1339 So. Ashland Ave.

Chicago, Ill.